Nr. 69 (343) Tallinnas, neljapäewal 14. (27.) juunil 1912. Nr. 69 (343)

Tallinna Uudiſed

Tellimiſe hind:

	Aastas.	1/2 aastas.	1/4 aastas.	1 kuu peale.
Postiga	3 rbl. 50 kop.	1 rbl. 80 kop.	1 rbl. — kop.	— rbl. 40 kop.
Iſe ära wiies	3 „ — „	1 „ 65 „	— „ 85 „	— „ 30 „
Wäljamaale	6 „ — „	3 „ 12 „	1 „ 60 „	— „ 65 „

Adresſi muutmine makſab 10 kop., mis juures wana adresſi nummer ülesanda tuleb.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suurel Turul nr. 16, raekoja ees.
Telefon nr. 724. Postikaſt nr. 88.
Kirjade adres: Ревель, „Tallinna Uudiſed".
Peatoimetaja cand. jur. K. Päts'i kõnetund kell 12—1 l.

Hinnata kaasanded:

„Jutuliſa", ilmub iga päew.
„Külaline", perekondlik pildiliſa, ilmub kord nädalas.
Suur adreſs kalender; illustatud ſeinakale nder; raudtee ſõiduplaanid ja 50 kop. juurdemakſu eeſt 1 kord kuus wann. adw. M. Pung'a toimetuſel ilmuw õigusteadline ajakiri „Õigus".

III aastakäik. Ilmub igal teiſipäewal, neljapäewal ja laupäewal. **Ükſik nummer 3 kop.**

„Tallinna Uudiste' tellimine 1912. a. II poole peale on awatud.

Talitus palub tellimiſi juba nüüd ſiſſe andma hakata, et tellijad lehte õigel ajal ſaama hakkakſiwad. Praeguſid lugejaid, kelle tellimiſe-aeg I pooleaastaga lõpeb, palume edaſitellimiſe korral tingimata ſeniſe riſtpaela nummer üles anda. Wõlgu tellimiſed, mis mitte meie alaliſte tellimiſte wastuwõtjate poolt ei tule, jääwad tähelepanemata. Peale tellimiſe-aja lõppu ei ole meil wõimalik ka meie iſiklikkudele tuttawatele lehte edaſi ſaata.

Talitus.

Riigiwolikogus.

Nagu tormiline ja kärarikas wiimane istumine ilmſiks tõi, lahkus riigiwolikogu juhtiw enamus kolmandaſt ſeaduſeandliſeſt koguſt raske ſüdamega. Närwidepinewuſt ja asjade keeruliſemaks ja terawamaks minemiſe etteaimduſt tundus wiimaſe istumiſe eel kõrwalruumides ja parlamendi ſaalis juba wara hommikuſt ſaadik. Ehk küll wiimaſe koosoleku päewakorras midagi niiſuguſt polnud, mis ärewuſt ja õerumiſi oleks tekitada wõinud, hakkaſiwad hommikul ometi ſiin ja ſeal jutud liikuma, nagu panekſiwad parempoolſed meeleawalduſe toime, nagu awaldakſiwad rahwuslaſed ägedat protesti ja nagu oleks iſegi waimuliku ſeiſuſe poolt õige ſõjakat wäljaastumiſt oodata.

Õige ootamatalt tuli riigiwolikogu tegewuſes pikk ja äge waielus waimuliku ſeiſuſe ja riigiwolikogu tooniandwa keskerakonna — 17. okt. ühiſuſe — wahel. Kogu ſee waielus oli nähtawaste juhtumiſi tekkinud ega olnud tal mingiſuguſt põhjusmõtteliſt aluſt.

Rutuliſes kojutõttamiſe õhinas ei jõudnud riigiwolikogu enamus kaunis ſuurt hulka ſeaduſeandliſt tööd walmis teha. Riiginõukogu palwe, et herrad ſeaduſeandjad üheainſa nädalagi asjade arutamiſe ja mitmeſuguste lahkarwamiſte ſelgitamiſe kallal ära wiidaks, oli ilmaaegne. Ilmaasjata kulutaſiwad mõned ſaadikud hulga jõudu ſelle peale ära, et muid ſeaduſe-eelnõuſid päewakorda üles wõtta... Wiimaſed riigiwolikogu koosolekud omandaſiwad mingiſuguſe imeliku, keerlewa iſeloomu. Wahetewahel ilmuſiwad eelnõud päewakorrale, kuid kaduſiwad ſealt jälle kohe, niipea kui läbirääkimiſed liig pikale ähwardaſiwad wenida. Wiimaſel ajal ſündis ſee iſeäranis ruttu ja korratult. Oktobristid, kes ennemalt arupärimiste läbiwaatamiſega ſugugi nõus olla ei tahtnud, oliwad äkitſelt walmis koosolekute päewakordaſid arupärimistega täitma. Ja ſiis algaſiwad õerumiſed ja läbirääkimiſed, mis kaua kestſiwad.

Seiſukord muutus nii imelikuks, et raske oli temaſt õiget aru kätte ſaada. Kuid ſeeſama ſaladusline ja aruſaamata taktika oli Gutſhkowile ja tema ſeltskonnale hästi tuntud ja teatud. Sellepäraſt kortſutaſiwad parempoolſed kulmu ja ſellepäraſt algas käärimine waimulikus ſeiſuſes. . . Nagu ſelgus, oli riigiwolikogu wiimaste päewade ülesandeks kirikukoolide ülespidamiſe ſuurendamiſe eelnõu päewakorraſt mahawõtmine. Need ſeaduſe-eelnõud, mida riigiwolikogu parem pool ja riiginõukogu enamus iſeäranis armastaſiwad, ſattuſiwad korraga riſtitule alla, millega riigiwolikogu juhtiw enamus ſeda kätte taſus, et riiginõukogu üleüldiſe alghariduſe krediidimääramiſe eelnõu läbi kukutas. Oktobristid, kes kirikukoolide projekti awalikult läbi kukutada ei ſõandanud, arwaſiwad paremaks oma „arweid" waikimiſe obſtruktſioni abil ära õiendada.

Parempoolſete püüdeid, kirikukoolide asja otſuſtamiſe alla wõtta, tõrjuti ſelle läbi kõrwale, et arupärimiſi läbi hakati waatama. Korra wõeti parempoolſete proteſt kirikukoolide asjus küll päewakorda üles, kuid jäeti ſealt juba enne wälja, kui teda läbi waatama wõidi hakata, ehk küll piiskop Jewlogi ja teiſed parempoolſed ägedalt ſelle wastu ſeiſiwad. Tuli riigiwolikogu wiimane päew, aga kirikukoolide eelnõu oli ikkagi läbiwaatamata.

See kauakestew wõitlus lõppes wiimaſel koosolekul ſellega, et waimulikkude rühm rahulolematuſe protesti awaldas. Parempoolſed ja rahwuslaſed ſüüdistaſiwad kolmanda riigiwolikogu enamuſt, et ſee ennaſt õigeuſu kiriku asjaajamiſeſt kõrwale hoidwat, ja ähwardaſiwad teda ſeltskondliſe arwamiſe kohtuga.

Oktobristid ſattuſiwad ſegaduſesſe. Segadus awaldas ennaſt ka 17. okt. ühiſuſe märgukirjas, mille Kamenski ette luges.

Kuid walimiste-eelne waim lehwis wiimastel päewadel nägematalt wolikogu walgete ſeinte wahel. Kord oli ju lubatud arweid õiendada, ja wiimaſel ſilmapilgul, kus weel walimistewõitlus ees ſeiſis, ei olnud wõimalik lubaduſt tagaſi wõtta.

Oktobristid ei andnud ſeekord alla, kuid pidiwad ſelle eeſt parempoolſete ja waimuliku ſeiſuſe ſüdit pealetungimiſt kannatama.

Rahwasaadik.

Äriteenijate puhkeaja ſeaduſe eelnõu.

Riiginõukogu iſeäraliſes komisjonis on äriteenijate puhkeaja ſeaduſe eelnõu kohta ettepanek walmistatud. Ettepanekus on tähendatud, et komisjon ei waidle äriteenijate 12-tunniliſe tööpäewa wastu, kuid tunnistab tarwilikuks ſelles asjas mõnede äride kohta erandid teha. Nimelt ſeatakſe niiſugustes ärides ja aſutustes, kus ſöögiaineid, jookiſid, ajalehti, lilleſid, tubakat ja muid ſuitſetamiſeaineid, taimeſid ja loomatoitu müüakſe, 15-tunniline tööpäew ſiſſe. Iſeäraliſe komisjoni wäljatöötuſe järele ei ole ſee norm mitte ükſi niiſuguſe kauplemiſe jaoks, kus kaupaſid laialilaotakſe ehk ajutistes ruumides kaubeldakſe, nagu ſeda riigiwolikogu wälja töötas, waid igaſuguſe ſeaduſe poolt lubatud kauplemiſe jaoks.

17-tunniline tööpäewa pikkus lubatakſe restoranides, trahterites ja ſöögimajades, aga ka ſupelusaſutustes, ſaunades ja ſuurwoorimeeste ärides. Iſeäraliſed ſeaduſed on ka laatadel kauplemiſe kohta kokku ſeatud, niiſama ka niiſuguste ainetega kauplemiſe kohta, mida maalt linna tuuakſe ja mis ruttu rikki lähewad. Niiſuguſe kauplemiſe aja äramääramiſe õigus antakſe kohaliku omawalitſuſe kätte.

Kõigil neil juhtumistel, kus tööpäewa pikkus ööpäewa kohta üle 14 tunni ulatab, peab teenijatele 10-tunniline puhkeaeg antama. Selle määruſe täitmiſe järele walwamine antakſe kohaliku adminiſtratſioni hooleks.

Täielik pühapäewapuhkus (rahu) antakſe ainult tähtſamatel riſtiuſu pühadel. Pühapäewadel ja kohalikkudel pühadel wältab kauplemine 5 tundi. Üle ſelle normi kaubelda lubatakſe ükſi neis ärides, mille kohta üleüldiſe puhkeaja ſeadustes erandid on tehtud. Alaealiste (kuni 15-eluaastani) jaoks on ükſi ſel korral 6-tunniline tööpäew määratud, kui nad koolis käiwad.

Komisjoni poolt on riigiwolikogu poolt wäljatöötatud punkt ära muudetud, milles naisterahwastele ſünnitamiſe puhul 6-nädalane puhkeaeg antakſe. Riigiwolikogu punkti allesjätmiſe poolt on M. Kowalewski ja W. Timirjaſew iſearwamiſed ſiſſe andnud.

Normal puhkeaja ſeadus ei makſa wõerastemajade, ſiſſeſõiduhoowide, aptekide ja küttematerjali ladude kohta. Uue ſeaduſe alt on ka kõik kauba-ärid wälja jäetud, mis küla piirkonnas aſuwad. Kangete jookide wäljawiimiſeks ja raudtee puhwetite müümiſe korraldus antakſe kohaliku omawalitſuſe kätte korraldada. Kangete jookide ſeesjoomiſeks müügi aeg ei tohi üle 15 tunni kesta.

„Retſhi" teatel on komisjon ſoowi awaldanud, et wõimalikult pea ka wäljaspool linnapiiriſid aſuwates ärides teenijate puhkeaja korralduſe kohta uus ſeadus wälja antaks.

Peterburiſt.

Riiginõukogu istumiste lõpp.

Peterburi lehtede kuulmiſe järele on riiginõukogu wiimane üleüldine istumine 18. ehk 22. juunil. Nõukogu istumiste aeg oleneb täieste ſelleſt ära, kui palju nende küſimiste arutamine aega wõtab, mis Holmimaa lahutamiſega ühenduſes on. Selle ſeaduſe-eelnõu poolehoidjad püüawad igatepidi kõnede aega lühendada ja eelnõu läbiwiimiſt kiirendada. Sellel on aga palju takistuſi ees, ſeſt et nõukogu enamuſes ſuur mõtete lahkuminek walitſeb. Iſegi nende ſeas, kes eelnõu poolt ſaawad healetama, on palju neid, kes riigiwolikogu wäljatöötuſe wastu on.

Haigemaja arsti ſeletus.

Meie lehes oli juba ſelleſt õnnetuſeſt juttu, mis Peterburi linnanõunikku Janſoni tabas. Ta murdis oma jalaluu. Ühtlaſi ſai Janſon ſellel korral ka tunda, misſugune korratus linna haigemajades walitſeb. Nüüd on linnapea Peeter-Pauli haigemaja pea-arstilt Dr. Smirnowilt ſelle kohta ſeletuſt pärinud. Arſt ſaatis nüüd linnapeale oma poolt wastuſeletuſe, milles ta katſub ära näidata, et Janſoni poolt tehtud haigemaja ſüüdistuſed ilma põhjuſeta on. Seal olla haige ſeiſukorra kergituſeks kõik tehtud, mis aga iganes wõimalik. Linnapea käinud iſiklikult Janſoni waatamas. Janſon kinnitanud aga hoopis wastupidiſt ja tõſtnud uueste korratu oleku üle kaebtuſt, mis Peeter-Pauli haigemajas walitſewat.

Tähelepanemiseks kirjasaatjatele.

Austatud kirjaſaatjate tähelepanemiſt juhime ſelle peale, et wäga tülikas on, kui kirjad, mis **toimetuſele** on määratud, üksikute toimetuſeliikmete nime peale on adresſeeritud. Suwe ajal ei ole kõik toimetuſeliikmed alaliſelt Tallinnas, mispäraſt nende nimel ſaadetud kirjad waheſt kauemat aega lahtiwõtmatalt peawad ſeiſma, ja kui neis mingiſuguſid lehesſe puutuwaid teateid on, need wananeda wõiwad. Sellepäraſt kirjutatagu kirjadele, mis kudagi toimetuſesſe puutuwad, adres: „Tallinna Uudiste" toimetuſele, Tallinnas. (Wene keeles: Редакція газ. „Таллина Удизедъ", Ревель).

Tingimata ſoowitaw oleks weel, et ſõnumid ja talituſesſe puutuwaid (adresſimuutuſi, tellimiſi j. m.) asju mitte ühe lehe peale ei kirjutataks, waid **eraldi** lehtede peale, mis toimetuſe tööd märkſa kergendab.

Lehele määratud käſikirjad tulekſiwad ainult ühe leheküljе peale kirjutada, kuna teine külg walgeks jäetagu; ſõnumed olgu **ſelgelt ja aruſaadawalt** kirjutatud.

Riigiwolikogu liikmed ametnikkudeks.

Lugejad juba teadwad, et mõned riigiwolikogu liikmed kõrgemate ametite peale nimetatakſe. Nende hulgas on eſimeſes reas Gololobow, kellele Poltawa abikuberneri koht anti. See nähtus on ka paljud teiſed riigiwolikogu liikmed mõtte peale toonud ka enestele peale wolikogu lahtiſaamiſt mõneſuguſid ametnikukohtaſid muretſeda. Peab tähendama, et need mehed, kes omale mitmeſuguſid ametid ihaldawad, oktobristid, rahwuslaſed ja parempoolſed on. Mitmed ei püüagi enam uueste wolikogusſe peaſeda ja peawad ametnikkude kohti paremaks.

Wene lehed toowad ametikohtade õngitſejate kohta järgmiſe nimekirja: Witebski ſaadik Doppelmaier (oktobriſt) tahab kindlaste ühes Poola, wõi Leedu kubermangus abikuberneri kohta ſaada. Grodno ſaadik Tõtſhinin, endine rahwakoolide inspektor nimetatawat rahwakoolide direktoriks. Wilna ſaadik Samõslowski (parempoolne) loodab kohtupalati prokuröri kohta ſaada, ehk pahemal korral ringkonnakohtu eſimeheks. Enne oli ta ringkonnakohtu prokuröri abi. Kui Penſa ſaadik Tſhõtowitſh tulewastel walimistel läbi ei lähe, ſiis nimetatakſe abikuberneriks. Riigiwolikogu liige Gordijewski (Poltawa kubermanguſt) ſaada gümnaſiumi direktoriks ja Simbirski ſaadikul Motowilowil olla abikuberneri koha peale kõige paremad lootuſed, kuna rahwuslane Sajonow (Kaaſani kubermanguſt), wälimiste asjade miniſtri wend, ilma tingimata juba kuberneriks nimetatakſe. Peale ſelle on weel mitukümmend ſaadikut, kes wähemate kohtadega rahul tahawad olla. Nad ſaada rahwakoolide inspektoriteks, kubermangu komisjonide liikmeteks, kuna mõned oktobristid talupojad ka kordniku kohtadega wäga hästi rahul olla.

Maaniiſutamine.

Lüwakõrbete ja nõmmede niiſutamine leiab Wenemaal järeltegemiſt. Moſkwalane S. A. Kalinin organiſeeris Wenemaal eſimeſe maaniiſutamiſe ühiſuſe „Sõr-Darja". Ühiſus kawatſeb Turkestanis ja Fergani maakonnas ſuuremaid niiſutamiſetööſid ette wõtta.

Neil päewil käis ühiſuſe aſemik Kalinin põllutöö peawalitſuſes ja pani ſellele palwe ette, et ühiſuſele ülemalnimetatud maakondades 10.000 desſatini kroonumaad niiſutamiſeks antaks. Tähendatud maatükk on täieste eluta ja paljas. Oma ettepanekut Egiptuſe ja Amerika ſellekohaste katſete peale põhjendades, ſeletas Kalinin, et tähendatud maatükki 3—4 aastaga wõimalik on kõlbulikuks teha. Pool ſelleſt kultiweeritud maaſt tuleks Wene aſunikkudele anda.

Põllutöö peawalitſeja oli ettepanekuga nõus.

Päewauudiſed.

* Keiſrite kokkuſaamiſeſt Soome ſkääridest teatab „Swet" järgmiſt: Saksa keiſer jõuab ſkääridesſe 20. juunil, kuhu ta paariks päewaks jääb.

23. juunil ſaadetakſe keiſer Wilhelmi 85. Wiiburi jalawäe polk täiel arwul Baltiskiſſe.

* **Hundijaht Nabala metſades.** Juba mõni aeg tagaſi anti Eesti kubermangu jahiinspektorile hr. E. Reisbergile teada, et Nabala metſadesſe hundid on ilmunud, kus nad ſuurel hulgal mitmeſuguſid kariloomi kas maha murdnud ehk jälle läbi purenud. Mahamurtud lammaste arw ulatab ükſi üle 30, nii et talupoegade kahju 200 rublani tõuſeb.

Wiimastel aastatel on hunti Eestimaa metſades õige harwa nähtud, kuna wiimaſt hundijahti 28 aasta eeſt jaanuarikuus ſealſamas piirkonnas peeti.

Kohe anti kubermangu ülemuſe poolt käſk hundijahti ette wõtta. Kohaliku kordniku ülesandeks jäi ümberkaudſeteſt küladeſt umbes 280 ajajat korraldada, kuna Keiſerlik Jahiſelts Eestimaa jahi-inspektoriga linnaſt wälja pidi ſõitma. Jaht määrati 10. juuniks.

Kümnenda juuni hommikul ſadas raskeste wihma, nii et palju küttiſid ära jäi. Ka kõik ajajad ei tulnud wihma päraſt wälja. Jahiſt wõtſiwad oſa ühes mustapeade kütiſeltſiga, kelle käes tähendatud mõiſa piirid jahirendile antud, 15 kütti oſa, kuna ajajaid eſiotſa 120 meeſt oli. Päraſt kui ilm iluſaks läks, tuli ajajaid weel rohkeste juurde.

Kütid pandi umbes paar ſada ſammu ükſteiſeſt eemale ſeisma, kuna ajajad teiſelt poolt küljeſt pakſu metſa ja rabatukad ſiſſe piiraſiwad. Nüüd hakkaſiwad ajajad ſuurt kära tehes pikkamiſi küttide rinna poole edaſi liikuma. Selgus ka warsti, et ümberpiiratud metſas tõepooleſt hundid oliwad. Ajajate eeſt jookſiwad kolm hunti wälja. Kaks jäiwad aga niiwõrt kaugele, et neid lasta ei ſaadud, kuna kolmas laſkmiſepiirkonda ſattus. Kolme kuuliga ſirutati haruldane metſawõeras maha. Nagu päraſt ſelgus, oli ſee wana iſane hunt, 142 naela raske. Keſkmine hunt kaalub 100 naela, kuna nooremad umbes 120 naelaſed on. Oleks küttiderind pikem olnud, ſiis oleks ka teiſed kaks maha ſaadud lasta.

Suurepäraline ja lõbus ſilmapilk oli nüüd ſee, kui rahwas mahalastud hundi kandmiſeks ſelga wõttis. Ei ole ju ime, ſeſt ſuurem hulk inimeſi ei olnud kogu oma elus hunti näinud. Hurra hüüete ja laulu ſaatel wiidi wanamees metſaſt wälja. Mõni tuli, andis talle iſegi piitſaga hoobi ja küſis, kuhu mu lambad panid. Peatſelt unustati aga waen ja anti ſuuremeelſelt murdjale ta patud andeks. Inimeſed piſtſiwad hundile ſirina-õied ſuhu ja tüdrukud punuſiwad wõililledeſt metſaloomale krantſi kaela. Rahwa meeleolu oli wäga lõbus, ſeſt ilm muutis wäga kenaks ja rahwaſt kogus ümberkaudſeteſt küladeſt rohkel arwul kokku. Mahalastud hundiga linna ſõites peeti kütid mitmel pool teel kinni, ſeſt kokkukogunud inimeſed tahtſiwad „wõſawillemit" lähedalt näha.

Rahwas arwab, et ſeal hundil peſa ja pojad on, ſeſt õhtuti on emahundi hulgumiſt kuuldud. Harilikult püüab emahunt poegade kiunumiſt oma hulgumiſega ſegada, iſeäranis ſiis weel, kui ſääſed ſoojadel õhtutel poegade kallale tikuwad.

Kui hundid weel peakſiwad kahju tegema, ſiis, wõib olla, wõetawat weel teine hundijaht ette.

pt. **Kui ſuurt huwituſt** walitſuſeringkondades eeltulewate riigiwolikogu walimiste wastu tuntakſe, näitab ſee asjalugu, et miniſtrite nõukogu eſimees Kokowtſow ſuwiſt puhkeaega ſugugi tarwitada ei mõtle, waid Peterburi jääb, et walimiſekäiku iſiklikult juhatada.

pk. **Metſaülem talupoja peale laſknud.** 10. juunil toodi Tartu linna haigemajasſe Saadjärwelt pärit olew raskeste haawatud Oskar Mällo. Mällo oli 9. juunil läbi Saadjärwe mõiſa metſa naabri talusſe tahtnud minna. Metſas oli aga mõiſa metſaülem Lustig olnud, kes Mällot ſalakütiks pidanud ja tema peale laſknud. Haawatu ſeiſukord on õige raske.

pk. **Surnu wälja kaewatud.** Mõni nädal tagaſi ſuri Purmanni walla waestemajas, Tartumaal, kellegil Liiwakul kolme-aastane poeg ära. Ilma paha aimamata maeti ta Nurſi ſurnuaiale. Peale matuſid hakkaſiwad aga rahwa ſeas jutud liikuma, et L. oma poja ſurnuks olla piinanud. Politſei poolt wõeti asja kohta uurimine ette, ja et jutudel tõe põhi leiti olewat anti asi kohtu-uurija kätte, kelle poolt neil päewil maakonnaülema noorema abiliſe, maakonna arsti ja teiste ametiwõimude juuresolekul ſurnukeha wälja kaewati.

Tänane nummer on ilma liſata, ſeſt et trükikoda ſeda õigel ajal walmis teha ei ſuutnud. Järgmiſe numbriga tuleb kaks liſa.

Talitus.

b. **Tulekahju.** 7. juunil põles Porkuni wallas Jakob Wanderi elumaja ühes kõrwalhoonetega ja inwentariga maha; kõik oli kinnitamata; kahju 1500 r. Süütamiſes kahtlustatakſe Wanderi 26-aastaſt poega Johanneſt, kes lollikene olla.

Telegrammid.

(Peterburi telegraafiagentuurilt.)

Katk.

Uralskiſt 12. juun. Kreiſis ſuri üks ja Lbiſhtſhenski kreiſis teine inimene katkusſe ära.

Urali mäewabrikute ülem lahti lastud.

Peterburiſt 12. juun. Urali mäewabrikute peaülem Bollewski on ametiſt lahti lastud, kuna tal mundrikandmiſe õigus jääb.

Kindrali peale laſknud.

Warſſawiſt 12. juun. Mokatowi põllul olewas laagris laskis Peterburi polgu kapten Tergaſarow polgukomandörile kindral parun Brikenile kuuli näkku ja haawas ennaſt peaſt ſurmawalt. Kindrali haaw on raske, kuid ſenini ei ole ta elule hädaohtlik.

Senati ſeletus juutide kohta.

Peterburiſt 12. juun. Senat ſeletas, et juutidel, kel Kõigekõrgema määruſe järele 21. juul. 1893. a. (3. punkti põhjal) ja endiste ſiſem. asjade miniſtrite määruste järele 1904. ja 1907. a. õigus on teatawatel tingimistel wäljaspool elamiſepiiri elada, niiſama ka neil juutidel, kes ſel tingimiſel wäljaspool elamiſepiirkonda elawad, et nad ametit peawad, õiguſt ei ole riigiwolikogu walimisteſt oſa wõtta.

Trammwaitööliste ſtreik.

Liſſaboniſt 12. juun. Raudteetööliſed tahtſiwad ſtreikijate trammwaitöölistega ühineda. Aga et töökodade tööliſed tööle edaſi jäiwad, ei ſaanud raudteeſtreik täide minna.

Sild ſiſſekukkunud.

Buffaloſt 11. juun. Sadamaſild Niagaral, kus rahwas Buffalosſe minewat laewa ootas, kukkus alla. 150 inimeſt kukkuſiwad wette. Umbes 20 in. uppus ära.

Kudujate ſtreik lõppenud.

Liſſaboniſt 12. juun. Covilcao kudujate ſtreik lõppes ära.

Ingliſe weotööliste ſtreik.

Londoniſt 12. juun. Strafford-Londoni raudtee teenijad otſuſtaſiwad ööſel wastu 14. juunit tööd ſeisma jätta, kui laewaomanikkude-ühiſus ja Londoni ſadamawalitſus weotööliste aſemikka wastu ei wõta.

Wahejuhtumine parlamendis.

Londoniſt 13. juun. Alamkojas oli haruldane tormiline etendus. Põhjuſt andis ſee asjaolu, et naisõiguslaſed wangikoja korraga mitte rahul olles näljaſtreigi tarwituſele wõtſiwad. Üks ſaadik nõudis Asquithilt wangistute wabakslaſkmiſt. Asquith ſeletas, et Mac Kenna juba teatanud on, et kui wangisolijad lubawad kallaletungimiſi enam mitte korrata, ſiis nad wiibimatalt wabaks lastakſe. Sotſialiſt Landsbery, tuntud naisterahwaste ühediguſe poolehoidja, tõuſis ſuures ärituſes koha peal püsti ja kätega wehkledes läks miniſtrite pingi ette. Asquithi ette ſeisma jäädes karjus ta, mõlemaid ruſikaid üles tõstes: „Teid oleks ſeltskonna eluſt tarwis kõrwaldada. Teie ei ole iſegi põlastamiſe wäärt. Ajaloosſe jääte teie kui ſüta naisterahwaste piinaja. Teie teate, naisterahwad ei wõi nõutawat lubaduſt anda." „Autu on ſeda tegema ſundida." Spiker palus Landsberyt koosolekult lahkuda. Landsbery ei tahtnud lahkuda ja alles ſiis läks koosolekult wälja, kui tööliſtepartei liikmed tungiwalt ſeda nõudſiwad. Sellega lõppes wahejuhtumine.

Rahustamiſe-abinõud.

Mitte kordagi ei mõiſtnud kolmanda kutſe riigiwolikogu oma keſtwuſe ajal ſurmanuhtluſt hukka. 1908. aasta detſembrikuus, peale ſelle, kui Jekaterinoslawis 34 inimeſt ſurma mõisteti, pani Miljukow wolikogule ette ikka rohkenewate ſurmanuhtluste wastu eitawale ſeiſukohale aſuda, ſeſt et niiſuguſed nuhtluſed rahwa kõlbliſe tunde nüriks teewad ja Wenemaa au ja wäärtuſe ära häwitawad. Miljukowi ettepanek lükati tagaſi, kuna Gutſhkow leidis, et ſelle ettepaneku läbi tahetakſe nendele terroriſtlistele aktidele, mis kareda, aga ſeadusliſe karistuſe oſaliſeks ſaanud, kaastundmuſt awaldada.

Juba enne Miljukowi ettepanekut anti tööerakonna poolt 1908. a. ſeaduſe-eelnõu ſurmanuhtluſe ärakaotamiſe üle riigiwolikogule ära, aga alles jaanuarikuus 1909. a. tehti otſuſeks tähend. eelnõu komisjoni anda. (Sellel korral oli 130 healt komisjoni andmiſe wastu.) Kohtukomisjon tunnistas tööerakonna poolt walmismistatud eelnõu mitteſoowitawaks, ſee on, ta oli ſurmanuhtluſe ärakaotamiſe wastu. Ja ſelleſt ſiis ka tuligi, et komisjoni aruannet riigiwolikogus ette ei kantudki, olgugi et wastaskrind ſeda küll nõudis.

Wiimaſt korda nõudſiwad ſotſialdemokradid ſurmanuhtluſe eitamiſt peale krahw L. Tolstoi ſurma. Arwat, et Tolstoile kõige paremaks mälestuſeks juſt ſurmanuhtluſe ärakaotamine oleks, ſeſt et Tolstoi iſe ſelle wastu ka oma elus ja kirjatöödes on wõidelnud. See ettepanel lükati muidugi tagaſi.

Selleſt ſiis näeme, et kolmas riigiwolikogu ſurmanuhtluste ärakaotamiſeks mingiſuguſid ſammuſid ei astunud, waid eneſe ſurmanuhtluste poolehoidjana üles näitas. Riigiwolinik Kuſnetſow wõttis ſelle wolikogu ſeiſukoha tagajärjed ühes oma kõnes järgmiſelt kokku: 1908.—1911. a. tehti Wenemaal 4065 ſurmaotſuſt, kuna nendeſt 1512 täide ſaadeti. Kui ſee arw, kõneles tähendatud ſaadik, nende riigiwolikogu liikmete arwu peale ära jaotada, kes ſurmanuhtluſe ärakaotamiſe wastu ühel koosolekul healetaſiwad (200 meeſt), ſiis tuleb iga mehe kohta kuus ſurmanuhtluſt. Riigiwolikogu liige Kuſnetſow oleks wõinud weel juurde liſada, et iga niiſuguſe ſaadiku kohta 20 ſurmaotſuſt tuleb.

Kolmas riigiwolikogu näitas igaſuguste ſurwe-abinõude wastu, ſurmanuhtluſega lõpetades, õige ſuurt poolehoidlikkuſt üles. Iſeäranis huwitaw on ſee ſeiſukord, mis kolmas riigiwolikogu ſiis wõttis, kui mõnikord prowokatſionide lood harutamiſele tuliwad. Eſimeſel arupärimiſel oli Wilna kaitſepolitſei aſi ees. Seal oli prowokatſioniliſel wiiſil rewolutſioniliſt kirjanduſt üle piiri ſiſſe toodud. Selles aſjas wõttis wolikogu ülemineku wastu, milles walitſuſele märku anti, et niiſuguſed lood, nagu arupärimiſes ette toodi, hoopis lubamatad on. Ühtlaſi awaldas wolikogu ka lootuſt, et walitſus ſelleks tarwilikud abinõud tarwituſele wõtab, et niiſuguſid kuritegewuſi enam ette ei tuleks, ja et walitſus politſei uuendamiſele aſuks.

Aga õige ruttu ſelgus, misſuguſt wilja wolikogu lootus, mis ministeriumi lubaduſe peal põhjenes, oli kandnud, ſeſt warsti tuli wolikogus prowokatori kohta käiw arupärimine arutuſele, millel endiſeſt hoopis ſuurem tähtſus oli. See oli tuttaw Aſefi aſi. Sellekordne arupärimine tuli ſotſialdemokratlaste poolt. Stolõpin, kes iſe wiimaks prowokatori käe läbi langes, ütles, et Aſef „kaastööline" on, ja niiſugune mees on terrori wastu wõitlemiſel tarwilik. Sellel korral lükkas wolikogu arupärimiſe tagaſi, tunnistas walitſuſe ſeletuſed rahuloldawateks ja awaldas lootuſt, et walitſus terroriga wõitlemiſel kõiki ſeaduslikka abinõuſid tarwitab. Nõnda ei lükkanud wolikogu ſellel puhul mitte ainult arupärimiſt, milles Aſefi prowokatorlik tegewus dokumentliſelt oli kindlaks tehtud, tagaſi, waid awaldas kaitſepplitſei tegewuſe kohta oma kõigepidiſt nõusolemiſt. Pärastiſed arupärimiſed prowokatorite tegewuſe üle läkſiwad juba hoopis ſiledakte.

Paar ſõna mõiſamoonakateſt.

Arwamiſed ja waated, mis mujal ilmas ſuurpõllumehele juba ammugi omaſeks on ſaanud, ei taha Balti mõisnikule kudagi külge hakata. Wiimane ei taha kudagi ſelleſt aru ſaada, et tarbeainete hindade tõusmiſega linnas, tööpäewa lühenemiſega ſealſamas käſikäes ka maatööliste töötingimiste muutmine peab käima, ſeda enam weel, kui wiimaste iſeteadwus juba ſelle piirini on tõusnud, kus ta eneſe ſeiſukorda teiste omaga wõrdlema hakkab. Ja kuigi mõni üksik mõiſapidaja ſelleſt ſeiſukohaſt kõrwale kaldub, nagu meie hiljuti „ühe ſuurpõllumehe arwamistes" nägime, ſiis ei tähenda ſee weel ſeda, et „eſimene pääſuke kewadet toob." Ei, kaugelt ſuurem oſa meie paruniteſt on ikka weel ſellel arwamiſel, et moonaka põli mõiſas küllalt kuldne olewat.

Alles mõne päewa eeſt kuulſime meie oma lehes ſegateadete all neid mõtteid, mis üks laialt tuntud ja oma ümbruſes mõjurikas Läänemaa mõisnik põllutööliste küſimuſe kohta awaldas. Wiimane leidis, et mõiſa kohal enam raskeid tööſid ei olewat; tööline olla terwe aasta hobuſel taga wedada, palk kuulmata kõrge, tööliſed ära hellitatud ja laiſaks läinud, ei wiitſida põllutööd teha, waid joosta kõik linna, et ſeal kuſagil „nurkas ehk paadi all laiſelda ja nälgida."

Kui juba mees, kes oma ümbruſe waimline juht tahab olla, niiſuguſid mõtteid awaldab, mis peab ſiis igapäewane ſuurpõllumees tegema, kes wana „Baltiſche Gemütlichkeiti" pinda eneſe jalgade all kõikuwat tunneb ja kudagi ſelle kindlustamiſeks enam tugeſid ei leia, ſeſt et juhtide poolt kättenäidatud teerada teda weel enam rabasſe ähwardab wiia.

Ainukene ſilmatorkawam abinõu, millega ſeda „äraneetud" põllutööliste küſimuſt praegu ära otſustada katſutakſe, on wõeraste tööliste ſiſſewedu. Ja ſeda tehtakſe niiſuguſe wiſaduſega, oſalt wõib olla ka pimedaſt peaſt, et ſeal juures iſegi enam ſeda tähele ei panda, et kaheteraga mõegaga lahingusſe on astutud. Kohalikkude põllutööliste ſeiſukohalt wälja minnes on ſee muidugi ſoowitaw, ſeſt ſee kinnitab wiimaste kaswawaid õiglaſi nõudmiſi ja näitab, et need elus ka praeguste tingimiste juures läbiwiidawad on. Kui wenelastele, kes oma tööoskuſe ja wiljakuſe pooleſt kohalikkudeſt tööjõududeſt kaugele taha jääwad (mõisnikkude oma tõenduſed) lühema tööpäewa juures kõrgemat palka maksta wõib, ſiis on Eesti teomehel ſeda enam õigus eneſele elujärje parandamiſt ſaada. Näituſes makſab Tammiku mõis Harjumaal, nagu lugeja ſegaſõnumeteſt leiab, ſiſſetoodud wenelastele 100 rubla ümber aastas enam palka kui eeſtlastele, ſelle peale waatamata, et tähtſam oſa põllutööſt, mis enam oskuſt nõuab, eeſtlaste peal laſub. Peale ſelle lastakſe wenelaſi hommikul kell 6 tööle tulla, kuna eeſtlaſed päewatõuſuſt loodeni wäljas peawad olema. Ja kui eeſtlane omale neidſamu töötingimiſi nõudma hakkaks, ſiis öeldakſe, et ta laiſaks on läinud, tööd ei wiitſiwat teha.

Eestimaa mõiſates on ſee päris harilik nähtus, et wäljaſt ſiſſetoodud töölistele enam palka makſetakſe kui oma inimestele. Seda näeme meie igal ſügiſel ka kartuliwõtmiſe ajal, kus Muhuſt wõi linnaſt toodud naistele 10—20 kopikat päewas rohkem palka makſetakſe kui teomehe naiſele — ja ometi teewad kõik ühtewiiſi tööd. Ja ſellepäraſt on ſee päris loomulik, kui wiimane järelandmata wiſaduſega ka oma töötingimiste parandamiſt hakkab nõudma.

Misſuguſel arwamiſel Balti mõisnikud moonamehe elukorteri nõuete kohta on, ſeda kuulſime juba kord waremalt. „Suitſenud ſaun, kus ta kanadega ja ſigadega ühes pöörleda wõib," olewat moonamehele ideal. Juba ſeekord näitaſime, kui ekslik ſee arwamine on; annawad ju tihtipeale teomeeste koha pealt lahkumiſele juſt wiletſad korteriolud põhjuſt. Et ſee arwamine õige on, ſeda näeme ſagedaste igapäewaſes elus. Harilik teomehe palk mõiſa poolt on 200 rbl. ümber aastas*); ſiia juurde on ka moon rahana arwatud (rahapalka ei ſaa moonamees Eestimaal aastas harilikult rohkem kui 40—55 rbl.) Mõnes mõiſas teeb aastane palk küll 5—10 rbl. rohkem wälja, kuid ſiiski ei taha ſeal moonakad püſida — ja juſt wiletſate elukorterite päraſt. Kus eluruumid wähegi awaramad, puhtamad ja walgemad on (näituſeks Karinu mõiſas Järwamaal) ümberkäimine inimlikum, ſealt ei lahku moonamees ka ſiis mitte, kui ta rublat wiis aasta kohta wähem teenib kui teiſes kohas, kus ta „idealſelt" kanadega ja ſigadega ühes pöörleda wõib.

Arwamiſed, et ka Eesti moonamees — ſee endine „Kerl" — inimene on, et ka tema tarwiduſed ühes edenewa eluga alataſa kaswama peawad — ei taha Balti mõisnikule ka ſiis külge hakata, kui mõiſapõlduſid tööjõudude puuduſel juba ſööstijäämine ähwardab. Elu on edaſi nihkunud, kuid Balti mõisnikud ſeiſawad ſelles küſimuſes ikka weel ſeal, kus nende iſa-iſad.

Autunnistuste andmine näitustel.

Põllutöö- ja tööstuſenäitustel antakſe auhinnawääriliſteks tunnistatud wäljapanekute eeſt mitmeſuguſid auhindaſid. Auhindadeks antakſe aurahaſid, kiituſekirjaſid, wäärtasju ja ſularaha. Põllutöönäituste toimepanijate poolt on wiimaſel ajal kõrgema auhinna näol iſeäraliſi autunnistuſi wälja andma hakkatud. Mõnede näituste autunnistuste peale mahutati iſegi riigiwapi kujutus. Selle läbi tekkis aga wäljapanijate ſeas ekſiarwamiſi, ſeſt et mitmed auhinnaſaajad arwaſiwad ſellega õiguſe omandawat oma ärisiltide ja tööde peale riigiwappi aſetada. Sellega anti autunnistuſele riigiwapi kandmiſega üheſugune wäärtus, mille tarwitamine Tööstuſeſeaduſe § 245 ette on nähtud.

Ekſiarwamiste ärahoidmiſeks ja kaubanduſe- ja tööstuſeministeriumis ſeletuſe peale põhjendades andis põllutöö departemang oma ringkirjas 18. märtſiſt 1910. a. nr. 9170 all põllumeesteſeltſidele, ſemſtwo-aſutustele ja kõigile põllutöönäituste toimepanijatele teada, et praegu makswates ſeadustes ei ole näitustel autunnistuste waljaandmiſt mitte ette ära nähtud ja ſellepäraſt ei pea niiſuguſt auhinda näitustel mitte määrama, ſeſt edaspidi loetakſe niiſuguſe auhinna mõiſtmine tühjaks.

M. A

Wäikeſed märkuſed.

> 22. juunil ſ. a. on Alawere wallamajas wallawolikogu ees k. 2 päewal Pikwa wallakooliõpetaja walimine. Palk 110 rbl. ühes prii korteri, kütte ja walgustuſega. Kohaſoowijatel kandidatidel olgu kooliõpetajakutſe (званіе) tunnistus ette näidata.
> (Ajalehe kuulutus.)

Loe ja imesta! Misſugune peremees on Alaweres, kes omale 110 rublaga ſulaſe ſaaks? Misſugune taluſulane on, kes oma kutſe omandamiſeks 8—10 aastat waewa on näinud ja raha kulutanud? Misſugune ſulane ſõidaks ſarnaſe kuulutuſe peale raudteel Kehra wakſali ja kõmbiks ſealt jala, 15 wersta, kella kahe ajaks wallamajasſe „kohta ſoowima"? Ja ometi ſaab taluſulane peale rahapalga ja prii korteri, kütte ja walgustuſe weel prii ülespidamiſe!

110 rubla aastas — ſee teeb ju kuus terwelt 9 rubla kopikatega wälja! Kujutame nüüd ette, kudas ſelle palgaga elama hakkakſime. Iga kuu eſimeſel ruttakſime „rõemſal meelel" Pikwa koolimajaſt Alawere wallamajasſe ... No jah, otſekohe metſaſt läbi ei oleks ſee ju ſugugi kauge: wersta wiis wõi kuus — paras jalutuskäik. Ütleme, et tunni wõi paari päraſt „nooſiga" (mõtelge ometi 9 rubla kopikatega) koju tagaſi wõime pöörata. Tuju oleks ſarnaſe jalutuskäigu järele muidugi hea: iſeeneſeſt mõista — wärske õhk ja teadmine, et terweks kuuks ajaks „ſurm petiſt wäljas" on. Koju jõudes laokſime „nagu maaſt wõetud" kuupalga lauale ja hakkakſime oma ette lustiliſt waltſerit wilistades kuu eelarwet tegema.

Paljuke ſee inimene ikka ſiis tarwitab ...

Naela 3 leiba päewas, teeb kuus	1 r. 80 kop.
Kuus umbes 10 naela liha	1 „ 50 „
Toopi 30 piima	1 „ 80 „
Kop. 30 eeſt kartulid	— „ 30 „
Kop. 60 eeſt jahu, ſoola ja muud maiuſt	— „ 60 „
Iga kuus paneme paar rubla riiete ja jalanõude jaoks kõrwale	2 „ — „
See teeb kuus	8 r. — kop.

Ja iga kuus jääks terwelt 1 rubla ja mõni kopik musta päewade jaoks, ehk kui pillajad oleme, wõime ta oma lõbude peale ära raiſata.

Nagu ſelleſt kõigeſt ſelgub, ei ole tulewaſel Pikwa kooliõpetajal ſugugi tarwis ristikheinu ſööma hakata, nii kui keegi loll kord ajalehes ſoowitas, ſeſt — peab tunnistama — ega ſiis kooliõpetajagi ſuu ſeinapragu ei ole — ja teiſeks oleks ju Alawere meestele häbiks ka kui juſt nende „koolmeister" kõige enne heinu ſööma hakkab. Ei ole ju Alawere mingil tingimiſel teiſteſt waldadeſt räbalam. Nikolai mehed, näituſeks, wõtſiwad minewal aastal oma „koolmeistrite" palgaſt ka 30 rbl. maha ja, wõib olla, teewad ſeda tulewal aastal weelgi, kui aega jatkub.

Ja ſiis weel: on ſiis juſt tarwis kooliõpetaja palka taluſulaſe wõi mõiſamoonaka omaga kõrwu ſeadida? Wõiks ju teda ka hobuſe omaga wõrrelda. Hea hobune ſööb ju aastas ka peale prii korteri weel 100 rbl. ümber ära ja — mis tal ſiis wiga on?

Kui nüüd lõpuks kõiki ülemaltoodud mõtteid weel korraks kokku wõtame, ſiis läheb ſüda päris tahtmata ärdaks ja ſellepäraſt oleks meie ſoow: annaks Jumal Alawere meestele tubli kooliõpetaja, kes tõſiſelt oma tööd armastab ja kel tahtmiſt ei puudu rahwa kasuks tööd teha!

—ass—

Wäljamaalt.

Rooſevelti kuulſus kustumas.

Chicagos otſustas rahwusliſe konwendi wolituste-komitee kõik waidluſt äratawad juhtumiſed Tafti kasuks ära.

Tafti poolehoidjad wõtſiwad otſuſe elawa kiiduawalduſega wastu. Rooſevelti poolehoidjad ſiſistaſiwad wahetpidamata. Alaliſelt keſtwa elawa kiidu ja wile all waliti konwendi alaliſeks preſidendiks Root. Tormiline meeleawaldus muutus warsti kakeluſeks, millele politſei ſuure waewaga wiimaks lõpu tegi. Rooſevelti poolehoidjad otſustaſiwad uut erakonda aſutada. Rooſevelt pani oma poolehoidjatele ette konwendi healetamisteſt mitte enam oſa wõtta ja lõpetas konwendiga wormiliſelt ühenduſe. Taft waliti 561 healega Ühisriikide preſidendi kandidadiks. Rooſevelt ſai 107 healt. 344 ſaadikut healetamiſeſt oſa ei wõtnud.

Sellega on Rooſevelt oma kuulſuſes mäeſt alla libiſema hakkanud. Rooſevelt ei taha aga wõitluſt weel lõpetada, waid weel wiimaſt korda meeleheitlikult kõik oma jõu ja kawaluſe kokku wõtta. Weel ſelſamal ööſel pidas Rooſevelt ägeda kõne oma poolehoidjatele. Selſamal ööl kuulutaſiwad ka Rooſevelti poolehoidjad Rooſevelti iſeſeiswaks Ühisriikide preſidendi kandidadiks. Rooſevelt wõttis walimiſe teatawatel tingimistel wastu ja teatas, et kõigil, kes kõlbluſe põhjusmõtetesſe uſuwad, aeg on ſaadikute uue liikumiſega ühineda. Tarwis on kodu tagaſi minna, ſealſet meeleolu järele uurida ja alles ſiis konwenti tulla kandidadi walimiſele. Nii tahab ka Rooſevelt walitud kandidati toetada. Praegune wabariikline konwent on politikaliste kuritegude tööriist. Endiſed wabariigi idealid on ſeal ära unustatud. Oma poolehoidjaid Lincolni waimlisteks järeltulijateks nimetades, kes lõpulikult minewikuſt lahti on ütelnud, kuulutab Rooſevelt oma lipukirjaks „Ära warasta".

Kui erutatud ja lööſmiſewalmis wõitlewad pooled on, ei ſuuda meie lugejad ehk eneſele ettegi kujutada. Et ſelleſt närwilikkuſeſt wähegi aimu ſaada, toome näituſe, misſugune tähtſuſeta ütelus ruſikalahingu tekitas.

Tafti kandidadiks walimiſe eel ütles Harding Ohioſt, et praegune rahwa wapustus kodusõda meelde tuletawat. Märkus, et Taft praeguſteſt riigimeeſteſt kõige edumeelſem on, tekitas ſuurt käärimiſt, mis käſitſilöömiſeks läks. Konwent wõttis parteiprogrammi wastu. Wiimaſes hoitakſe protektſionismus alles ja ſoowitatakſe Wenemaaga uut lepingut teha.

Ühtlaſi teatawad ka wiimaſed telegrammid, et politſei käſu on ſaanud Rooſevelti wäewõimuga ſegaduste ſünnitamiste katſete korral konwendiſt eemale tõrjuda.

Rahwaliikumine Egeij ſaartel.

Itallaſed wõtſiwad 13 ſaart oma alla. See ſünnitas Arhipelaguſe elanikkude keſkel tugewat liikumiſt. Iſeſeiswuſe poole püüdmine oli greeklaste juures nagu unustuſesſe jäänud. Ja nüüd tärkas ſee itallaste ilmumiſel lõkkele. Terwe rida ſündmuſi tunnistawad, et ſee liikumine alaliſelt kaswamas on. Rahwahulgad hakkawad endid kiirelt korraldama, et itallaste poolt ſaarte ärawõtmiſe puhul eneſele iſeſeiswuſt kindlustada. Korralduſes on juba keſkkohad tekkinud, mis rahwa püüdmiſi plaanilikult juhtida tahawad. Samoſe ſaarel tekkis erakond, kellel eesmärgiks on Sporodi ſaari waſſalliriigiks muuta, mille eesotſas Samoſe ſaar ſeiſaks. Teine erakond ei taha Samoſe juhtiwat oſa õigeks tunnistada. Nähtawaste liitub wiimaſe erakonna poole ka hiljuti Aleksandrias aſutatud „Arhipelaguſe elanikkude ühiſuſe komitee", kes hiljuti märgukirja Italia kuningale, Italia mõlemate koja eſimeestele ja Europa riikide peaminiſtritele ſaatis. Üleüldiſeſt liikumiſeſt kaldub kõige ſuurem ſaar Rodos kõrwale. Muidugi mitte ſelles mõttes, et Rodoſe elanikud iſeſeiswuſele ei püüaks, nad ei taha teiste ſaartega ühineda, waid nende eesmärk on Rodoſt täieste iſeſeiswaks tunnistada, ſ. o. nad nõuawad Rodoſele täielikku autonomiat. Rodoſe elanikud ſeadſiwad ſelles aſjas märgukirja kokku ja ſaatſiwad Rooma.

Kõiki neid wooluſid kokku wõttes peitub neis ſiiski ühine püüdmine ja nõudmine: autonomia antagu Samoſi ſaare konstitutſioni ſarnane. Nagu teada, on Samos 1832. a. ſaadik konstitutſioniline waſſalliriik, kus ainult kristlane ja ühtlaſi ka greeklane würstiks wõib olla, kuna ta Türgimaale iga-aastaſt makſu makſab.

Tundemärgid, mis liikumiſes ilmſiks on tulnnd, tunnistawad aga, et Arhipelaguſe elanikud meelega wäikſemad nõudmiſed üles ſeadnud, kuna nad aga kõige parema meelega Greekamaaga ühineks.

Soomemaalt.

Koduloomade kinnituſe ſelts Helſingis pühitſes neil päewil oma 15-keſtwuſe aastat. Seltſi põhjuskiri kinnitati 1896. aastal. Eſimeſe aasta lõpuks ulatas koduloomade kinnituſeſumma 676.440 marga peale. 1905. aastal wõeti põhjuskirja muutmine käſile ja ſelle tagajärjel hakkas kinnituſeſeltſi tegewus jälle kaswama. Preemiate ſumma ulatab 1.716.379 marga 11 penni peale; ſelleſt ſummaſt makſeti kinnitajatele 970.412 marka 97 penni wälja. Tagawara kapital, mida puhtakaſu ſiſſemakſmiſeſt ſaadi, on 190.215 marka 19 penni ſuur.

Teated kaugemalt riigiſt.

Kuberneri „eſimene ſamm."

Uus Kurski kuberner Muratow ei kinnitanud linnawolikogu poolt walitud T. J. Smirnowi linna-ameti liikmeks. Weel enamgi, ta keelas Smirnowile kõwaste ära linnawalitſuſe tegewuſeſt kudagi oſa wõtta. Selle läbi ſattus linna-amet wäljapeaſemata ſeiſukorda. Linnaameti liikmeid oli kolm. Üks oli juba ennemalt oma elu wõtnud, teiſeſt polnud ſuurt aſja, kuna kolmas ainukene aſjaajaja oli. Kõige hullem oli weel ſee, et kinnitamata jäetud Smirnowi aſemele keegi teine ennaſt walida ei laſknud. Nüüd on linna aſjad lohakile, wolikogul pole meeſt, keda neid korraldama ſaata. Ümberringi walitſeb arwamine, et niiſuguſeſt ſeiſukorraſt hädawaewalt ehk wälja peaſeb. See oli Kurski kuberneri „eſimene ſamm."

Wabrikandi warandus tööliste omanduſena.

Petrokowi kubermangus jättis wabrikant Hinkel ſurres pea oma terwe waranduſe töölistele ja wabriku teenijatele, oma perekonna liikmetele aga wäikeſt oſa pärandades. Tööliſed teinud awalikul nõupidamiſel otſuſeks oſanikkude ſeltſiks kokku astuda. Üksiku tööliſe pärandus on umbes 10.000 rubla.

Wangi tagaajamine.

„Gaſ. Kopeika" teatab: Keegi Siberisſe ſunnitööle mõistetud iſik tuli omawoliliſelt kodumaale, Baku kubermangu, tagaſi. Pristaw ilmus põgenejat tema naiſe korteriſt taga otſima. Otſitaw oligi aias. Nähes, et ta kätte on ſaadud, laskis ta ruttu eneſe maha. Tagaajajad ei kohkunud ſelle üle mitte põrmugi. Nad paugutaſiwad ſurnukehale mitu laengut rinna ja kõhu ſiſſe, ning tuliwad ſelle teadmiſega tagaſi, et nad oma kohut auſaste on täitnud ja truu teenistuſe eeſt taſu wõiwad loota.

Juuta peksetakſe.

Nagu Wene lehed teatawad, pannud ſalk joobnud talumehi Gorodolis, Grodno kub. juutiderüüstamiſe toime. Nad tunginud kiſaga: „Andke juutidele!" Juudi poodide kallale ja hakkanud lõhkuma. Neli juuti ſaiwad nugadega rasteste haawata. Samaſuguſe nahatäie ſai ka urjadnik Sokolow, kes juutide eeſt olla ſeisnud.

Keegi riigiwolikogu ſaadik ſaanud, nagu „Juſhnõi Krai" teatab, Kiiewiſt oma tuttawa käeſt umbes järgmiſe ſiſuga kirja: „Lõuna-Õhtu raudteel, Sdolbunowi jaamas, kus rong ainult mõned minutid ſeiſab, nägin ma noort Wene ſärgis iſikut wakſali ees jalutawat, kellel ſuured paberilehed peas oliwad. Lehtede peal oli kahe peaga kulli kuju ja tapetud poiſikeſe Juſhtſhinski pilt. Sellel iſikul oliwad 2 noortmeeſt kaaſas, kes kahe peaga kulli märkiſid käes hoidſiwad ja karjuſiwad: „Juudid tapſiwad õigeuſuliſe poiſikeſe ära, et tema werd oma uſukommete täitmiſeks tarwitada!" Tummalt ja oſawõtmatalt waataſiwad raudteewalitſus, ſhandarmid ja kohalik politſei ſelle etenduſe peale. Kui tähendatud iſikud kolmekeſi minu waguni eeſt mööda läkſiwad, ſattuſin ma ſuurde ärewuſesſe, ei jõudnud ennaſt pidada ja hüüdſin: „Lurjuſed!"

Mispäraſt on Wene laewad nii kallid?

„Russkoje Slowo" pöörab W. Mihailowski ſelle peale tähelepanemiſt, et praegu ehitatawad Wene laewad wäljamaa omadega wõrreldes wäga kallid on:

„Uutel 28.000 tonnilistel riſtlejatel tuleb üks tonn läbiſtikku 1720 rbl. makſma, kuna aga Ingliſe hiigla-ſoomuslaewad „Herkules" ja „Colosſus" palju odawamad (ühe tonni hind ainult 788 rbl.) on. Argentina ſoomuslaewad on weel odawama hinna eeſt — 750 rbl. tonn — Amerikaſt tellitud. Sakſamaa riſtlejate keſkmine tonni hind on 900—925 rbl. Nagu Wenemaa mereministeriumi aruandeſt näha, on mõnede uute ſoomuslaewade hind juba 1278 rbl. tonni eeſt. Riſtlejad on nendeſt weel 35% kallimad, kuna kalliduſe põhjuſt kuſagilt ei ſelgu. Niiſama on miinilaewade hind admiral Grigorowitſhi eeskawa järele palju ſuurem kui ta tõepooleſt on, nimelt 2.556.000 rbl., kuna kõige hiljemalt walmistehtud miinilaewade hind kõigeſt 2.100.000 rbl. oli. Üleüldſe makſawad kõik 54 miinilaewa ühtekokku 20.610.000 rbl. rohkem kui ſee praeguſe aja hindade järele õigus oleks. Ühtekokku on admiral Grigorowitſh oma programmiga terwe laewaehituſe 70.674.000 rubla wõrra kallimaks teinud."

Lõpuks arwab Mihailowski, et mereministerium ſelle rahaga, mis ta nõnda päris ilmaaegu wälja annab, Mustamere peale kolm uut ſoomuslaewa juurde wõiks ehitada.

Tſenſuri jalaleſeadmine.

Umbes 7 aasta eeſt kaotati Wenemaal Kõigekõrgema käſukirja järele 24. now. 1905. a. eeltſenſur ära. Kuid Wenemaal on ſiiski kohtaſid, kuhu ſelle käſukirja mõju ei ulatanud. Tſheljabinskis on, nagu „Sibirsk. Sſhiſn" teatab, Tſheljabinski Kaubatarwitajate-ühiſus olemas, millel umbes 1000 mitmeſuguſe elukutſega liiget on.

See ühiſus annab oma ajakirja „Tſheljabinski Kaubatarwitajate-ühiſuſe Teateid", wälja, kus ainult ühistegewusliſe iſeloomuga juhtkirjad aſet leiawad, kuna politika hoopis kõrwale jäetakſe. Ja need kuiwad ja igawad numbriliste aruannetega ja arwustikkudega üle külwatud leheküljed peawad wäga kõwa eeltſenſuri alt läbi käima. See ſünnib umbes nõnda. Kui „Teated" trükitud ja ilmumiſeks walmis on, ſiis peab trükikoja-omanik ajawiitmata 18 ekſemplari trükiaſjade inſpektori kätte ſaatma ja ootama, kuni ſelle käeſt luba tuleb. Kuid ka niiſugunegi ilmaſüüta leht ei peaſe kaugeltki igakord terwe nahaga. On juhtumiſi olnud, kus lehe tekſt ſellepäraſt tſenſuriſt läbi ei peaſenud, et mõned wäikeſed märkuſed tſenſori arwamistele wastu käiſiwad. Seda olla ſeal palju kuulda, et tſenſor õiguſt ei tegewat, kuid ülemuſe mõju on ſedawõrt wägew, et ka trükiſeadus temale ohwriks tuuakſe.

Wäikeſed teated.

Kurſuſi ei lubatud. Poltawa kubermangu ſemſtwo tahtis rahwakooliõpetajate jaoks ſuwiſid kurſuſi toime panna. Nüüd ei ole Kiiewi õpperingkonna kurator nende kurſuſte pidamiſeks luba andnud.

Teated Leena kaewanduſteſt. Adwokadid pööranud ſenator Manuhini poole palwega, et wiimane lubaks iſeäraliſe komiſjoni aſutada, milleſt ka tööliste eſitajad wõikſiwad oſa wõtta. Komiſjoni hooleks jääks konflikti tekkimiſe küſimuſt harutada.

Senator lubas ſelle palwe täita.

Rewideerijad waataſiwad ühes töölistega kaewanduſed läbi, ja need tunnistati tööliste elule kardetawaks.

Kohtu-uurija on mitmed tööliſed wangiſt lahti laſknud, keda rittmeister Treſhtſhenko aprillikuus laskis wangi panna.

Kodumaa teated.

* **Kohilaſt.** Sakſa moonakad. Salutaguſe mõis ütles küünlapäewal oma teomeestele kõigile üles. Põhjuſeks olnud ſee, et teomehed olla liig laiſaks ja jonnakaks läinud. Jüripäewal rändaſiwad ſiis ka wanad wälja ja uued koliſiwad ſiſſe — need oliwad Pihkwa wenelaſed. Palgaks ſaiwad uued tööliſed peale prii ſöögi 13 rbl. rahapalka kuus, naistööliſed aga — 10 rbl. Kuid ka wenelaſi ei peetud kaua: ſelle nädala ſees aſendati nad Kohilas waguniteſſe ning ſaadeti kodumaale tagaſi. Enne weel, kui wenelaſed ära oliwad jõitnud, jõudis Saratowiſt uus „tellimine" kohale: Sakſa kolonistid. Ülepea tuli ſakslaſi paarkümmend perekonda. Mehed on kaunis ſihwakad, wanuſepoole — lapſi on wäga palju. Et S. mõiſas kõigile tööd ei jatku, ſiis ſaadetakſe mõned perekonnad Tallinnasſe kojameesteks, kutſariteks jne., mõned aga ka naabrimõiſatesſe. Palka makſetakſe S. mõiſas ſakslastele päewawiiſi; 6 kuud ſaawad mehed 70 kop. päewas, tööd teewad nad homm. k. 4 õhtu kella 8 ja 6 kuud — 60 kop. päewas, tööpäewa pikkus — homm. k. 6 kuni kella 6. Peale ſelle on weel igal perekonnal mõiſa poolt prii korter ja küte. Esmaspäewal 11. ſkp. astub Sakſa tööwägi eſimeſt korda wälja.

Kaarel.

Matti. Harju-Jaaniſt. Anijalt. Koosoleku otſus kinnitamata jäetud. Nagu teada, pandi minewal aastal Anija Karskuſeſelts kinni. Likwideerimiſe koosolek peeti 25. ſeptembril 1911. a. ära, kus otſuſeks tehti: 1) Eesti teatri „Estonia" oſaühiſuſe oſatäht nimetatud ühiſuſele kinkida. 2) Raamatukogu ja kaſſas olew raha 72 rubla, 49½ kop. Anija wallale kinkida, ſelle tingimiſega, et raha raamatukogu täiendamiſeks ſaaks tarwitatud. 3) Kõik muud aſjad: harmonium, näitelawa ſiſſeſead, toolid, pingid jne. Kuuſalu karskuſeſeltſi „Seeme'le" kinkida. Eesti teatri „Estonia" oſatäht leidis kohe kinnituſt. Raamatukogu Anija wallale kinkimiſe otſus tunnistati tühjaks, ſeda põhjuſeks nimetades, et wald ei olnud raamatukogu lubaſaamiſeks palwekirja andnud. Sellepäraſt tuli ſiis likwideerimiſe koosolek 18. detſembril 1911. a. uueste kokku, ja et wald wahepeal raamatukogu lubaſaamiſeks palwekirja ära oli andnud, ſiis tehti endine otſus. Nüüd tuli teatus, et ka need on kinnituſt leidnud, mis Kuuſalu Karskuſeſeltſile kingiti, kuna aga raamatukogu kinkimine jällegi tühjaks tunnistati. Nii jaab ſiis ſelts raamatukogu päraſt weel kokku tulla.

---

* Selle ſumma wäljarehkendamiſeks on arwatud: rukkipuud — 1 rbl., odrad — 1 rbl., linnakſed — 190 kop., kartulitünder — 150 kop., 1 wakamaa kartulimaad — 4 rbl., metſaheinamaad — 1 rbl., puuſüld — 6 rbl., korter ühe toaga — 24 rbl. aastas ja kahetoaga — 30 rbl., erne puud — 2 rbl., ſilgutünder — 12 rbl., ſoolanael — 1 kop. ja lehma karjamaa — 5 rbl.

A. T. Saaremaalt. **Põidelt. „Nõida" peksmas.** Keegi taluperemees näinud oma ligikonnaſt üht wanakeſt oma põllupeenart mööda käiwat. Warsti teadnud naabrid kõneleda, et wanake põldu nõidumas käinud. Peremehe ſüda ſaanud wanakeſe peale täis, ning läinud ja peksnud teda tugewaste läbi. Ka weri ei jäänud lahti tegemata, ſeſt nõiakunsti tundjad teadwad rääkida, et kui nõial were lahti ſaad, ſiis ei wõida ta enam nõiduda. Aſja üle tehti protokoll, kuid wanake leppis oma peksjaga ära, tema käeſt kolm rubla arstirohu raha wastu wõttes.

E. K. Tartuſt. **Rätſepatetöö ärisſhiſus** ei taha hästi edeneda. Kõige kihutuſetöö peale waatamata on ühiſuſes alles kõigeſt 23 liiget, ſelle wäikeſe liikmete arwu päraſt ei wõi weel niipea ühistöökoja awamiſeſt juttugi olla. Paljuid takistab liikmeks astumaſt 25 rublaline oſamaks. Kehwad ſeda ſummat ära maksta ei jõua, kuna rikastel niiſuguſesſe ühiſuſesſe astumiſeſt ſuurt tulu ei ole. Ühiſuſe liikmeteks wõiwad tööliſed, niiſamuti ka töötarwitajad olla.

— **Enneaegſet ſurma** leidſiwad maikuu jooksul Tartus 11 inimeſt. Nendeſt 4 uppunud, 3 üles poonud, 1 kihwtitanud, 1 kõri läbi lõiganud, 1 rongi alla jäänud ja 1 ſurnult leitud laps.

J.Ht. Tartumaalt. Rõoſt. **Wenelaſi põllutöölisteks** on ſiinſed mõiſad tänawu rohkeste toonud, ſelle peale waatamata, et mõned mõiſad wõeraste ſisſetoomiſega kibedalt petta on ſaanud. Minewal aastal ajas K. mõiſa omanik kõik eestlaſed oma mõiſaſt wälja ja tegi otſuſeks mitte ühtegi eestlaſt enam katuſe alla wõtta. Wenelaſi tõi ta aga rohkel arwul kohale ja maksis neile kõrgemat palka, kuid tagajärg oli ſee, et ligi pooled mõiſa põllud ſöötis ſeiſiwad ja kartulid ſügiſel lume alla jäiwad. Tänawu on aga nimetatud mõisnik oma endiste teenijate wäärtuſt austama hakkanud ja otſuſeks teinud mitte ühtegi muulaſt enam mõiſa ulu alla wõtta.

pk. Ätſiſt. **Wallawanem ametiſt ära tagandatud.** Tänawu aasta algul käis kohalik talurahwa aſjade komisſar E. walla walitſuſt rewideerimas. Walla raha kohta, mis oſalt Tartu Eesti laenu-aſutustes oli, ei leidnud rewideerija raamatuid korras olema, ja komisſar trahwis wallawanemat 7-päewaliſe arestiga, abiliſt 5-r. rahatrahwiga ja awaldas wallakirjutajale walju noomituſe. Nüüd on wallawanem rewideerimiſe tagajärjel ametiſt ära tagandatud.

Kohtukoda.

Kirikuſt wälja!

Nelipühil oli Eduard Neumann Paides elawa wärwali Stephani laulatuſe ajaks kirikusſe ilmunud. Ukſe juures küſinud temalt kirikuteener, kas ta on kutſutud wõi mitte. Wastuſt ſaades, et ta mitte kutſutud ei ole, juhatanud kirikuteener teda, kas taha poole pinkidesſe ehk koori peale. Et E. N. laulatuſt parem näha ſoowinud, läinud ta koori peale. Teda nähes karanud köster M. K. E. N. juurde ja käskinud teda wälja minna. Wiimaſe ſeletuſe peale, et teda kirikuſt wälja ajada ei tohi, tormanud köster käärkambrisſe õpetaja juurde. Wiimane käskinud linnawahi järele ſaata, et E. N. kirikuſt wälja wiia lasta. Linnawaht ruttanud ka õpetaja käsku täitma; kuid kiriku ukſe all juhtunud wäike äpardus parajaste astunud pruutpaar kirikusſe, tuul keerutanud pruudi kleidi ſaba juſt linnawahi jalgade ette ja wiimane astunud ametitäitmiſe agaruſes oma ſuure musta ſaapaga pruudile „ſaba peale" musta jälge järele jättes.

Aſja harutamiſel Paide rahukohtus 31. mail ſ. a. ſelgus, et E. N. kirikus kudagi korda rikkunud ega ennaſt wiiſakuſeta ülewal pidanud ei ole; ainult aastate eeſt oli ta korra ekſinud ja kantslis jutlustawale õpetajale alt ühe lauſe wastu rääkinud, mis eeſt ta kohtu-otſuſe järele ka karistuſe-aja ära istunud. Rahukohtunik mõistis E. N. õigeks.

Tütarlaste wõrgutaja.

Z. Tartu awalikkude naisterahwaste terwiſe järele walwaw komitee ſaatis 12. aprillil 1910. a. Tallinna politſeile teadaandmiſe, et 6. aprillil keegi Johanna Eliſabeth Brink, kes umbes kolme aasta eeſt Wiljandis awalikku maja pidanud ja kes Tallinnas kohwimaja peab, Tartuſt wälja ſõitnud, eneſega mõned awalikud ja ka mitteawalikud naisterahwad kaaſa wõtnud. 23. apr. ſamal aastal läks pristawiabiline Johanſon Ülem-Jõe uulitſale nr. 7 Willem Brinki majasſe, kus tema naine theemaja pidi pidama. Seal ſelgus aga, et maja ſugugi theemaja moodi polegi, waid elukorteri taoline. Seal olnud 2 naisterahwaſt korteris — Anna Eliſabeth Rõuk-Kondi ja Linda Toming, kaks naisterahwaſt on ſealt ära läinud — Anna Tint 21. apr. oma kodukohta Triigi walda ja Ida Amalie Weebel awalikku majasſe Mardi uul.

Eeluurimiſel keegi Brinki peale midagi ei tunnistanud, ainult linnawaht Sawtſhonok ſeletas, et ſeal öõſetel ja hommikutel meesterahwad ſagedaste wälja tulewad ja ſisſe lähewad. Weebel ſeletas, et tema Tartus awalikus majas olnud, Tallinnasſe tulnud tema ſellepäraſt, et Tartus enam elada pole tahtnud. 20. augustil 1910. a. oli ſee aſi 3. jaoskonna rahukohtuniku juures harutuſel. Seal ſeletaſiwad tunnistaſiwad.

Leontine Thomſon: Olen 16-aastane leerimata, Brinkiga ſain mina Tartus Lonny Mangei juures tuttawaks. Brink kutſus mind Tallinna oma kohwimajasſe puhweti neiuks. Mina kawatſeſin juba waremalt Tallinna tulla, et kuſagil trükikojas ühes oma ſõbranna Anna Honnyga lehewaltſija kohta ſaada. Brinki ettepanekul puhwetineiuks minna wõtſin ma ſellepäraſt wastu, et ſeda paremaks pidaſin. Sinna minnes ſunniti mind meesterahwastega läbi käima. Poole ſisſetulekuſt wõttis Brink alati omale.

Anna Eliſabeth Rõuk-Kondi oli ka alaealine 18-aastane, ka teda ſunniti awalikuks naisterahwaks hakkama. Anna Tint, Ida Amalie Weebel ja Linda Toming oliwad peale 21 aasta ning awalikud naisterahwad. Rahukohtunik mõistis 43-aastaſe Johanna Eliſabeth Brinki, kes Paide kreiſiſt Oriſsaare wallaſt pärit on, kaheks kuuks wangi. Selle otſuſe peale andis Brink rahukogusſe edaſikaebtuſe. Aſi oli ſeal mitu korda harutuſel ja minewal aastal 8. oktobril kinnitas rahukogu rahukohtuniku otſuſe; ſelle otſuſe peale andis Brink edaſikaebtuſe ſenatisſe. 30 mail oli aſi ſenatis harutuſel. Senat jättis Brinki palwe tähele panemata ja kinnitas rahukogu otſuſe.

Tallinnaſt.

* **Trükitööliste ſtreik Wene lehe trükikojas.** Esmaspäewal hakkaſiwad kohaliku Wene lehe „Rewelskija Isw." trükikoja trükitööliſed ſtreikima. Töölt lahkuſiwad umbes 15 inimeſt. Streigi põhjuſeks oli, et trükikoja omanik Taruntſow laupäewal töölistele palka wälja ei maksnud.

Nagu „Pwl." hiljem teatatakſe, andnud trükikoja-omanik warsti peale trükitööliste lahkumiſt palga faktori kätte, kuid wiimane ei ſaanud ſeda wälja jagada. Üks ſtreigimurdjateſt, nimega Karik, ilmus tööle. Leht ilmus pooles ſuuruſes.

* **Maapäewa awamine.** Eestimaa mõisnikkude maapäewa awamine on 25. juunil.

X. **Muſtlaste ſiiatulek.** Pühapäewa hommikul ſõitis kitſaroopaliſe raudteega kraamiwagunites terwe ſalk (umbes 75 inimeſt) muſtlaſi Tallinnasſe ja lõi oma leeri peajaama wakſali ees üles. Õhtuſe rongiga ſõitjad oliwad nende käes päris hädas, ſeſt et rahanurujad lapſed igalt poolt — ka manöwrit tegewate wagunite alt liikumiſe ajal läbi pugeſiwad — nõnda et iga ſilmapilk karta oli, et ſiin ja ſeal üks ehk teine mudilane rataste wahele ei jää.

* **Tallinna ſõjaſadama ehitamine algab.** „Rev. Beob." ütleb kindlaſt allikaſt teadwat, et riigiwolikogus laewaehituſe programmi wastuwõtmiſe juures ka ſadamate (muidugi ka Tallinna ſadama) ehituſe peale raha määratud. Nagu lugejad mäletawad, ſeiſis riigiwolikogu koosoleku kirjelduſes, et ſadamate ehituſe jaoks rahamääramine tagaſi lükatud; ſee ei olla õige. Sadama ehitamiſe juhatajad olla juba walitſuſe aſutustega tööde algamiſe aſjas ühenduſesſe astunud. Eeltööd jõuda warsti lõpule.

Sellega on ka laewatehaste ehitamine kindel, arwab Sakſa leht.

* **Weel uue ajalehe aſutamiſeſt Tallinnas.** Mõne päewa eeſt teataſime uue ajalehe aſutamiſe kawatſusteſt. See leht pidi walimiſe ajal teatud ſihis ühe walijateringkonna kaſuks kihutustööd tegema. Nagu nüüd kuuleme, käia aſutajate ringkonna agendid, tuntud Tallinna „tegelaſed", ſuure kiiruſega mööda linna ümber ja otſida uuele lehele „toimetajat", olla õige raske iſikut leida, kes oma nime lehe alla julgeks kirjutada.

Riiginõukogu.

Koosolek 11. juunil.

Holmimaa lahutamiſe eelnõu. Miniſtriteloodes aſuwad peaminister, ſiſem. aſjade minister, kohtuminister ja hariduſeminister, ſinodi ülemprokurör, riigikontrolör ja maakorralduſe peawalitſeja. Publikumi looſhed on tungil täis.

Pihno näitab aruandjana, et arutataw küſimus wäga lihtne, kuid rahwusliſeſt-ajalooliſeſt ja politikaliſeſt küljeſt wäga tähtis on, ſeſt praegu on koosolekul tuhande aastaline tüli ära otſustada. Tüli walitſes Wene ja Poola rahwaste wahel ära unustatud Wene maatüli päraſt, mille päraſt Püha Wladimir ja Metſheslaw juba 9. aastaſajal wõitleſiwad. Kõige pealt tuleb ära otſustada, mis on Holmimaa rahwusliſes loos. Poolakad oma ajakirjanduſes tunnistawad Holmimaad omaks ja nimetawad praeguſt eelnõu neljandaks Poolamaa lahutuſeks. Kadunud Boleslaw Pruſs hüüdis: „Holmimaa eeſt ei taha meie midagi. meie ennaſt okſjonil müüma ei hakka". Kõneleja arwamiſe järele on ſee auſalt üteldud, kuid ka meie, wenelaſed, ei wõi teiſite ütelda, ſeſt Holmimaa on wanaſt ajaſt ſaadik wenelaste maa, nagu Kiiewi, Podolia- ja Wolõnimaa. See maa oli juba enne Poola jagamiſt wenelastemaa, mida poolakad iſe ametlikkudes paberites „Wene wäepealiku maa" nime all tunnistanud on. Holmimaa on oma Wene iſeloomu ſeniajani alles hoidnud. Holmimaa on täielikult Wenemaa, mida Poolamaaſt lahutada tuleb. Lahutamiſewajaduſt näitawad kõik minewiku, olewiku ja arwatawa tulewiku näituſed. Praegugi on Holmimaal teraw rahwusline uſuline wõitlus, mis wenelaſi poolastamiſega ja katolikustamiſega ähwardawad. Komisjon on lahutamiſe poolt. Ühtlaſi arwas komisjon, et walitſus administratiwliſes korras kohalikkudele aſutustele Holmimaal ära tähendas, et õpeaſutustes katoliklaſed, niiſama ka ametikohtades katolikupühadel, mida uue kalendri järel peetakſe, tegewuſeſt wabastatud olekſiwad.

Deutrich näitab, et lahutamiſt nõuawad Wenemaa eluliſed huwid. Kõneleja kannab Holmimaa ajaloo Katarina ajaſt ſaadik ette ja tõendab ſelle põhjal, et Holmimaa ühendamiſega iſegi hiljaks on jäädud.

Donetski peatab eelnõu tarwiduſe küſimuſe juures ja arwab, et praegune eelnõu peaülesannet ei täida, ſ. o. ta ei kaitſe Holmimaad poolastamiſe eeſt. Piiride määramine ei kaitſewat wenelaſi poolakate uſuliſe ja majanduſliſe mõju wastu, ſeſt et uude kubermangu endiſed olluſed alles jääwad. Kõnelejat ei rahulda kitſendawad määruſed, mis poolakatele tehtakſe, ſeſt need ei too kellegile kaſu, waid ainult äritawad poolakaid ja ajawad wenelaste ja poolakate wahekorda terawaks. Sellepäraſt on kõneleja eelnõu tagaſilükkamiſe poolt.

Schebeko tähendab, et eelnõu aluſeks on Wenemaa peaſtmine poolastamiſe käeſt. Kui ſee nii on, ſiis peab ära näitama, et Holmimaa poolastatud on. 180.000 õigeuſuliſe katoliku usku minekut 1905. ja 1906. a. ei wõi katoliklaste kihutustöö tagajärjeks pidada. Holmimaa poolastamiſeſt ei wõi juba ſellepäraſt juttu olla, et õigeuſu huwid Wene adminiſtratſioni raudſe käega kaitstud on. Holmimaal on õigeuſu kirikuid 329, katoliku koſteliſid aga 80. Kui uue kubermangu rahwa enamus poolakad on, mis jaoks ſiis aastaſadade jooksul kujunenud õigusliſt ja adminiſtratiwliſt korda murda?! Ka kitſenduſe abinõuſid ei pea kõneleja tarwilikuks, waid leiab nad kahjulikud olema, kuna ka Kõigekõrgem manifeſt 12. detſ. 1904. a. tähelepanemiſt ülearuste kitſenduste kaotamiſe peale juhtis. Holmimaa lahutamine ajab Holmi poolakad ſuurde ärewuſesſe ja loob pinda uute uſuliste waenude wõrſumiſeks. Kõneleja palub eelnõu tagaſi lükata, ſeſt et ſel ainult üks ſiht on — ilma ühegi wajaduſeta riigis elawaid poolakaid teotada.

Kowalewski on eelnõu wastu, ſeletades, et ſee riigikaitſe huwidega kokkukõlas ei ſeiſa ja ka Wene talupoegade huwidega wastolusſe ſattub. Kõneleja leiab, et riiginõukogu kõige õigemine teeb, kui eelnõu tagaſi lükkab.

Segateated.

* **Keiſrite kokkuſaamiſeſt.** Nagu „Rev. Beob." teatab, jõuda Keiſer Wilhelm II 23. juunil riigiſekretär Kiderlen-Wächteri ſaatel **Baltiskisſe.** Wene kõrgemateſt ametnikkudeſt wõtta oſa wälimiste aſjade minister ja kojaminister. Kokkuſaamine kannab politikaliſt laadi.

* **Liiwimaa õpetajate prowintſial-ſinodi** koosolekud algawad 30. aug. ja lõpewad 4. ſept. Umbes 60 pastorit on ſoowi awaldanud ſinodiſt oſa wõtta.

* **Pärandus wallale.** Endine Raiküla wallawanem Hans Sariſt, kes Amerikas ära ſuri, oli eneſe waranduſeſt Raiküla wallale 300 rubla pärandanud. Raha makſeti juba wallawalitſuſele wälja. Annetaja ſoowi järele peab ſelle raha protſentideſt iga aasta Raiküla kogukonna kehwematele koolilastele õpeabinõuſid muretſetama, kuna aga peakapital puutumatalt ſeiſma peab. Lähemal wolikogu koosolekul ſaawad ſelleks määruſed wälja töötatud, kudas raha protſenta tarwitama hakatakſe.

Aster.

k. **Kooliõpetajate kurſuſed.** Wõru jaoskonna rahwakoolide inſpektor annab teada, et tänawu kaswatusteadliſed kurſuſed ära peetakſe, kuhu kõik ilma kooliõp. kutſeta iſikud kohustatud on ilmuma. Kuulajad ſaawad prii korteri ja rahaliſt abi. Kurſuſe aeg ja koht on weel teadmata.

—n. Sedaſama on ka Wiljandi jaoskonna inſpektor oma all olewatele kooliõpetajatele teatanud, kuid ſelle täienduſega, et kurſuſed 4 nädalat keſtma peawad ja õpetuſt kohalikud õpejõud annawad.

* **Elektriraudtee Walgas.** Nagu Riia Wene lehed teatawad, tahta ſalkond kohalikka rahamehi Walta elektriraudteed aſutada.

* **Ekſamide päraſt.** Walga tütarlaste-gümnaſiumiſt toob „R. Mõſl" järgmiſe ſõnume: Enne füüſika-ekſami teatanud õpilane O. oma ſõbrannadele, et ta ſiis eneſe elule otſa peale teeb, kui ta ekſamil pileti elektri üle wälja peaks tõmbama. Õnnetuſeks trehwaski temale nimetatud pilet kätte. Tütarlaps jooksnud kohe klasſiſt wälja ja tahtnud eneſe kooli koridoris maha lasta, mida aga teiſed õpilaſed ſündida ei ole lasknud. Umbes ſamaſugune lugu juhtunud ka Walga tütarlaste kaubanduſekoolis, kus üks õpilane eneſe jällegi ära uputada tahtnud, mis aga korda ei läinud.

„**Prowodniku qummiwabrikud** on minewal tegewuſeaastal 2.351.174 rbl. kaſu ſaanud, ſellega ſiis umbes 85 tubat rubla rohkem kui eelmiſel aastal. Oſanikkudele antakſe üle miljoni rubla oſakaſu.

* **Riia ſahad.** Mõni aasta tagaſi hakkas Riia Wene-Balti waguniwabrik ka põllutööriistu walmistama. Nüüd lühikeſe aja jooksul on wabriku ſahad niiwõrt laiali lagunenud, et iſegi Kaukaſias neid juba mitu tuhat tarwituſel on.

k. „**Iſamaa" aſemel „Aeg".** Waſtſeliina kihelkonna kooliõpetajad ſaawad kohaliku mõisniku von Liphardi poolt kõik prii ajalehed. Enne telliti koolmeiſtritele „Iſamaad", kuid ſelle ſeismajäämiſega hakati neile „Aega" tellima, mis kuni ſiiamaani käinud on.

-ts. **Raudtee rabasſe.** Wiimaſel ajal wõetakſe meie maal ikka enam ja enam turwaſt põletuſaineks tarwituſele. Nõnda on ka Kohila paberiwabrik, mis peaasjalikult aurujõul töötab, juba mõni aasta ſuurel hulgal turwaſt tarwitanud. Turwas lõigatakſe umbes kolm wersta eemal olewaſt rabaſt. Et turbawedu hõlbſam ja odawam tuleks, on wabriku walitſus otſuſeks teinud kolme wersta pikkuſt raudteed rabasſe ehitada, oma ette weduri osta, et ſellega ſiis walmislõigatud turbad wabrikusſe wedada. Siiamaale on ümberkaudſed talupojad turbaweo läbi umbes 3000 rubla teeninud, mis teenistus uue raudtee ehitamiſe läbi ära kaoks.

* **Wallawolinik wõib ka wallakohtu eesistuja olla.** Wallawolinik E. Friſchmann, Lätimaalt, keda ka wallakohtu eesistujaks oli walitud, andis ſelle põhjal ſenatisſe kaebtuſe, et komisſar ja ka kubermanguwalitſus, kuhu E. Friſchmann edaſi kaebas, wallale ette oliwad pannud E. Friſchmanni aſemele teiſt wolinikku walida, ſeſt et üks ja ſeeſama iſik, kui tema kohtu liige on, wallas teiſi kohustuſi ei wõi täita. Walitſew ſenat waatas nende päewade ſees aſja läbi ja andis niiſuguſe ſeletuſe, et wallakohtu eesistuja ühes ſellega ka wallawolinik wõib olla.

„Post."

* **Saaremaa talurahwapanga** poolt on põllumeesteſeltſidele 1000 rubla abiraha lubatud. 500 rubla ſelleſt rahaſt ſaab „Saarl." teatel Põide ja 500 rubla Karja Põllumeesteſelts.

* **Aptekid raudteerongides.** Teedeministerium on otſustanud kõikides ſõidurongides aptekijaoskondaſid ſisſe ſeada. Kus liikuwad aptekid juba olemas on, ſeal tuleb neid täiendada, et wõimalik oleks igal ajal niihästi haigeksjääjatele kui ka õnnetute juhtumiste puhul abi anda.

* **Barklay de Tolly anſamba ehituſeks** wäljakuulutatud projektide wõiſtluſele Riias oli 43 plaani kokku tulnud. Auhinnakomisjon mõistis 3 eſimeſt auhinda prof. Wanſchneiderile Charlottenburiſt. Wandſchneider on Sakſamaal palju mälestuſeſambaid ehitanud.

* **Liiwimaa aktſiſiwalitſuſe aruanne** on awaldatud ja ſelleſt on näha, et 1911. a. 95 wiinawabrikut on töötanud ja kolm presspärmija wiinawabrikut. Õllewabrikute arw on 81 olnud, 20 linnades ja 61 maal. Wiina on walmistatud 105.890.735 kraadi, enam kui eelmiſel aastal 14.519.422 kraadi. Pärmi on walmistatud 3.925.209 naela, enam kui eelmiſel aastal 45.795 naela. Õlut on walmistatud 7.334.124 ämbrit, enam kui eelmiſel aastal 557.103 ämbrit. Õlut on Liiwi kubermangu elanikud ära tarwitanud 5.244.000 ämbrit; ſee teeb ükſiku elaniku kohta 4,03 ämbrit (eelmiſel aastal 3,84 ämbrit. Seitsmes tubakawabrikus on ſigarid 43.104.870 tükki walmistatud, paberosſiſid 518.465.420 tükki, ſigarettiſid 9.803.485 tükki. Neljas tikuwabrikus on 54.685.451 karpi tikka walmistatud. Aktſiſimakſuſid on ſisſe tulnud 5.875.820 r., enam kui eelmiſel aastal 954.414 r. Kõige rohkem ſisſetulekut on õlu ja tubakas andnud.

n **Wiljandi kroonu tütarlaste progümnaſium** muudetakſe 1. juuliſt täieliſeks gümnaſiumiks ümber.

n. **Näpunäide maaſeltſide aſutajatele.** Iſikud, kes ſoowiwad uut ſeltſi aſutada ja ſelleks põhjuskirja regiſtreerimiſeks ära annawad, ei tohiks oma allkirjaſid mitte wallawalitſuſt õigeks tunnistada lasta, waid rahukohtunikku ehk notariuſt. Hiljuti jättis Liiwi kubermangu ſeltſi- ja ühiſuſekomisjon ſel põhjuſel mitmed põhjuskirjad kinnitamata.

pk. **Automobilide wõiduſõit,** mis 9. ja 10. juunil Baltimaal ära pidi peetama, on nüüd 19. ja 20. juuni peale edaſi lükatud. Et automobilid wõiduſõidu ajal kiiruſega 60—80 wersta tunnis ſõidawad, ſiis on õnnetuste ärahoidmiſeks elanikkudele wõiduſõidu kohta maakondade ülemate kaudu teada anda kästud, nii et teeſagudel, kuſt automobilid läbi ſõidawad, wõimalikult wähene liikumine oleks.

n. **Uued ühiſuſed.** Maakorralduſe ja põllutöö peawalitſuſe poolt on järgmiſed ühiſuſed kinnitatud: 10. mail Pajuſe piimaühiſuſe, 23. mail Kõo ja Soomewere Põllutööriistade- ja maſinate Tarwitajate-ühiſuſed, Pilliſtwere-Wõhma piimaühiſuſe ja Tuhalane piimaühiſuſe põhjuskiri; aſutajatele on põhjuskirjad kätte ſaadetud ja ühiſuſed alustawad lähemal ajal oma tegewuſt.

n. **Teadetekorjamine.** Kaubanduſe- ja tööstuſeministeriumi juures olew kaupluſejaoskond nõuab teateid, kui palju igale laadale kaupaſid ja misſuguſed tuuakſe, kui palju nendeſt ära müüakſe, ükſikult kõik üles lugedes, ja kui palju müüdud kaubaſt raha ſaadakſe.

* **Kõigekõrgem armuandmine.** Sakſa Seltſi Marienburi oſakonna eſimees Dr. Roue mõisteti rahukohtuniku poolt 4 päewaks aresti, ſeſt et ühel ſeltſi pidul banderollita paberosſa oli müüdud. Rahukohtuniku otſus kinnitati ka kõrgemates kohtutes.

Nüüd teatawad Sakſa lehed, et Keiſer Dr. Roue temale peale pandud karistuſeſt armuandmiſe läbi wabastanud.

* **Eestlane kuld aurahaga Riia gümnaſiumi lõpetanud.** Sadowskaja tütarlaste-gümnaſiumi Riias lõpetas teiste ſeas ka eestlane Roſalie Paas kuld aurahaga.

px. **Eesti ja Wene moonamehe palk.** Tammiku mõiſas Harjumaal ſaab Eesti teomees aastas:

Raha palk	50 rbl.	— kop.
50 puuda rukkid à 1 rbl	50 „	— „
28 puuda odre à 1 rbl.	28 „	— „
3 puuda linnakſeid à 1 r. 90 k.	5 „	70 „
3 tündrit kartulid à 1 r. 50 k.	4 „	50 „
1 wakamaa kartulimaad	4 „	— „
20 wakamaa metſaheinamaad	20 „	— „
1 koorem maſinapõhku (20 puuda)	5 „	— „
Lehma karjamaa	5 „	— „
Hagu ahjuküttteks	3 „	— „
2 ſülda puid à 6 rbl.	12 „	— „
Korter ühe toaga	24 „	— „
Kokku	211 rbl.	20 kop.

Selle wastu antawat wenelastele ſealſamas:

Rahapalka	60 rbl.	— kop.
60 puuda rukkid	60 „	— „
30 puuda odre	30 „	— „
1/4 tündrit ſiiku	3 „	— „
3 puuda erneid à 2 rbl.	6 „	— „
3 puuda linnakſeid	5 „	70 „
15 tündrid kartulid	22 „	50 „
4 toopi piima läbi aasta igapäew à 6 kop.	87 „	60 „
Puud ja haod	15 „	— „
Korter	24 „	— „
Kokku	313 rbl.	80 kop.

Wenelaſed minna hommikul kella 6 ajal tööle, kuna eestlaſed päewa tõuſuſt loodeni tööl on. Wana-Kuuste mõiſas Kambjas on praegu 17 perekonda Kowno kub. leedulaſi moonakateks toodud. Nende palk on: 60 rbl. raha, 50 puuda rukkid, 30 p. odre, 4 p. niſu, 3 p. kaeru, igapäew 1 toop ſooja ja 1 toop külma piima ja 1/4 wakamaad kartulimaad tarwitamiſeks. Wõrdlemiſi ſaawad nad umbes 40 rbl. ümber rohkem palka kui Eesti tööliſed.

Matti **Raamatukogu aſutamiſeks ei anta** luba. Anija walla walitſus andis möödaläinud aastal kubernerile palwekirja, et wallale raamatukogu aſutamiſeks luba ſaada. Nüüd on kuberner ſelle peale eitawalt wastanud.

* **Olympia-mängudele** ſõitjad Baltimaalt koguwad 12. juunil Riias Rootſi klubisſe kokku, et enne äraſõitu mõne aſja üle nõu pidada.

* **Riigiwolikogu liige pristawiks.** Läti leht „Dſimt. Weſtneſis" teatab, et riigiwolikogu liige Karlsberg (lätlane) warsti Riias politſeipristawiks nimetatawat.

? **Harku raha-augu rahad.** Nagu waremalt lehes ſeiſis, leiti Harkus kapſapeenrate tegemiſel raha-auk. Sõnume järele anti aſjale ſuurem tähtſus ja wäärtus kui tõepooleſt on. Leitud rahad ja aſjad oliwad kruugi ſees, millel puuſt punn peal oli. Kruuſi põhjas olnud 16 Rootſi raha, 4 hõbeſõrmuſt ja 2 wäikeſt preeſt. Rahad on Rootſi kuningate Kaarel XI ja XII aegſed, 2- ja 4-margaliſed. Rahakiri on järgmine: Carolus XI. D. G. Rex. Sve. 1664. 2 M. Keskel on kuninga näopilt. Rahadel on üheſugune kiri, wälja arwatud aasta arw ja kui mitmes kuningas on. Suurematel rahadel on 2 marga nimetuſe aſemel 4 marka. Selleaegſeid rahaſid leitakſe ſagedaste ja nende wäärtus ei ole kuigi ſuur. Leitud ſõrmuſed on hõbedaſed, ümarguſed ja ilma mingiſuguſe kirjata. Niiſama lihtſad on ka hõbepreeſid. Niiſuguſeid preeſiſid kannawad wanemad inimeſed weel praegu Läänemaal. Põletatudſawiſt kruus, mille ſees rahad ja ſõrmuſed oliwad, on leidmiſe juures katki läinud. Alles jäänud tükkide järele wõib aimata, et ſee linnas on tehtud.

Mõne aasta eeſt leitud raha-augu lähedalt kahe pangi ſuurune waskkatel. Katel olnud rooste läbi tubliste rikutud. Leiukoht on Kadaka küla lähedal endine ſoomaa, nüüd aga põllumaaks ülestehtud. Arwatawaste on waskkatel ja nüüd leitud ſawikruus ühes aſjadega wiimaſe Wene-Rootſi ſõja ajal maha maetud ja ſinna ka jäänud.

Soowitame tellida järgm. wäga kaſulikku raamatut:
Ab. Alf. Michaelis. **Imeſõud taimedes.**
Jubatus, kudas neid leida ja tarwitada. Hind 80 kop., poſtiga 87 kop. Prof. Oſianderi, prof. Winternitzi, prof. Uffelmanni, prof. Hegewaldi, prof. Klemperei, prof. Altſchuli, prof. Fiſcheri, prof. Farungſoni, prof. Autenriethi, prof. Bocki, prof. Culleni, prof. Duvali, prof. Flügge, prof. Stahli, prof. Hufelandi, prof. Sprengeli ja teiste näpunäited, kudas meie metſades ja aaſadel kaswawaid taimi igaſuguste haiguste wastu wõib tarwitada, nagu jooksma, luuwalu, halwatuſe, kahwatuſetõbe, wereweaſuſe, kõhuwalu, neeru- ja põie-, närwi-, naiste- ja ſuguhaiguste, ſuhkrutõbe, weretõbe, katarride, näärme- ja Ingliſe haiguſe, makſahaiguſe, peawalu, unepuuduſe, iluduſewigade, wererikete, kollatõbe, paeluſſi, kihwtituste, weetõbe, ſüdamehaiguste, hingelduſe-köha, tiiſikuſe, konnaſilmade ja muude wastu. Tellimiste adress: городъ Ревель, „Kunſt ja Teadus". Wõib ka järelmakſuga.

Kirjad toimetuſele.

Weel Eesti Rahwa Muſeumi ſuwiſeſt korjamiſetööſt.

Aineliſe wanawara korjamine nihkub järjeſt laiemale. Endistele korjajatele on uuſi liſaks tulnud, kelleſt mõned juba tööl, teiſed ligemal ajal algawad. Nii korjawad A. Kalberg, M. Mats ja P. Kerretz **Türi** kihelkonnas, K. Kulli **Järwa-Jaanis**, H. Bekker **Otepääs**, **Saaremale Kihelkonnale** ſõitis O. Karin, **Suures-Jaanis** jatkab läinud ſuwel alatud korjamiſt proua J. Mäll **Lohuſuus** ja **Koerus** lubawad kohalikud jõud tööle aſuda. J. Alatſei rändab Liiwimaal mitmelpool ümber ja wõtab Muſeumi heaks aſju wastu. Jakobi ja Paistu Hariduſeſeltſidele, kes Muſeumi heaks töötada lubaſiwad, on wiimaſel ajal weel **Põltſamaa** „Seltskondlik-ühiſus" juurde tulnud.

Eſialgſelt wäljakuulutatud korjajate kokkuſeades ja korjamiſekohtade äramääramiſes on wäikeſi muudatuſi ette wõetud. Nii jääb Kurſi kihelkond tänawu K. A. Krahe õdiſe terwiſe päraſt läbi korjamata. Temale kaaslaſeks määratud W. Ormisſon läheb G. Mootſe aſemele **Rõo** kihelkonda, kus Joh. Kriis juba nädalapäewad korjamas on. **Wõnnu** kihelkonnas astub Shtſherbakowi aſemele, et waremalt tegewuſt alata, O. Tomberg.

Iſeäranis juhime tähelepanekut ſelle peale, et Muſeumi mõte **rahwateaduſliste piltide** üleswõtmiſt õhutada, täideſaatjaid hakkab leidma. Nii ſõidab **Tallinnaſt** fotograf J. **Parikas Saaremaa** randadesſe ja **Muhumaale**, kus ta Muſeumi poolt ülesſeatud kawa ja juhtmõtete järele tahab töötada. Et Saaremaa ſellekohaste ainete pooleſt rikas on ja wennaste Parikaste äril ſarnaſes töös wilumiſt, ſiis loodame kõige paremat.

Soowime Muſeumi tegelastele igal pool lahket wastutulekut.

E. R. Museumi korjamise toimekond.

Sport.

Wenemaa Olympia-mängudel.

Nagu teada, pannakſe Stockholmis 15. juuniſt kuni 9. juulini Olympia-mängud toime. Ajutiste üleilmliste Olympia-mängude küſimus oli 1894. aastal eſimeſt korda Pariſi ſpordikongresſil arutuſe all. Nende wõiſtluste ülesanne on ſpordimehi ühendada ja ühtlaſi ka ſelleſt pilti anda, kui palju ükſikute maade rahwad kehaliſelt on edenenud. Stockholmi Olympia-mängud on juba wiies ſelletaoline ettewõte. Eſimeſed peeti 1896 Athenas, teiſed 1900 Pariſis, kolmandad 1904 St. Louiſes, kuna neljandad mängud 1908. aastal Londonis ära peeti.

Tänawu-aastaste Stockholmi Olympia-mängude peale on 3000 wõiſtlejat endid üles andnud. Need on pea igaſt ilmas elawateſt rahwusteſt pärit.

Wenemaa Olympia-komiteele on 203 inimeſt üles andnud. Nende hulgas on 92 ohwitſeri ja 111 era ſpordimeeſt. (Soome ſpordimehi, keda 120 on, ei ole ſiia hulka loetud, ſeſt et Soomes iſe komitee on.) Wene riigi poolt oſawõtjad jagunewad järgmiſelt: kerge atletika 46, gümnastika 32, laskmine 28, wehklemine 24, jalapallimehi 23, ratſaſõitjaid 14, jalgrattaſõitjaid 12, wõitlus 11, ujumine 7, lawn-tennis 2, ſõudmine 2. Laskmiſes, wehklemiſes, ſõudmiſes, ratſaſõitmiſes ja wõitluſes on Wenemaa poolt oſawõtjatel wõidulootuſi; jalapallimängus, rattaſõidus ja ujumiſes on wõiduſaamiſed tahtlaſed, kuna kerges atletikas ja gümnastikas mingit wõitu loota ei ole. Wenemaa poolt wiis eraldi ſelleks palgatud, Ida-Aaſia ſeltſi laew „Birma" ſpordimehed Stockholmi. Oſawõtjatega ühes ſõidab ka Wene Olympia-mängude komitee, mille eesotſas parun Meyendorff ſeiſab. Wenemaa poolt on auhinnakomisjoni liikmeks kindral Wojeikow. Ühtlaſi wiiwad Wenemaa ſpordi mehed eneſtega aurulaewal ka 19 ratſahobuſt ja kuus automobili kaaſa.

T. K. S. „WALWAJA“.

Pühapäewal 17. juunil ſ. a. Nõmme metſas oma platſil

I suur rahwapidu.

Hakatus kell 3 p. l. Piletite hinnad: 50, 40, 30 ja 20 kop. Lähemalt müürilehtedelt. Rongid ſõidawad linna ja Nõmme wahel iga tunni tagant.

Eestſeiſus.

Moskwa tsirkus Rudolf Truzzi

(eſimeſt korda Tallinnas).

Kesknädalal 13. juunil 1912. aastal.

Suur mitmekesine etendus.

Marmori kujud (elawad pildid).

Õpetatud hobuſed tſirkuſe direktori hr. R. Truzzi juhatuſel.

Pidu Kuuba saarel.

Muuſika algus kell 8½, etenduſe algus kell 9 õhtul.

A/l. „Wirumaa“ jatkab oma

mere-lõbusõitusid,

kui ilm ilus, neljapäewa ja laupäewa õhtutel. Äraſõit ſadamaſt kell 9 õhtu, piletite hind 30 kop., lapſed 15 kop. Piletid müüakſe G. Pihlaka raamatukaupluſeſt S. Karja uul. ja Joh. Pitka & Co. laewatarbeainete kaupl. Uue Sadama uul., ning laewa peal enne äraſõitu.

Sõiduplaani muudatus.

Reiſijate ja kaubaweo aurl. „Läänemaa“ ſõidab 18. juuniſt algades:

Haapſaluſt	Leiſile igal esmaſpäewal kell 3 p. l.
„	Sõrule igal esmaſpäewal ja kesknädalal kell 3 p. l.
„	Taalikule igal teiſipäewal kell 3 p. l.
„	Eltermaale igal teiſipäewal ja reedel kell 3 p. l.
„	Puulaidu igal kesknädalal ja reedel kell 3 p. l.
Leiſilt	Haapſaluſſe igal teiſipäewal kell 6.30 min. hom.
„	Sõrule igal esmaſpäewa õhtul.
Sõrult	Haapſaluſſe igal teiſipäewal ja neljapäewal kell 5.30 m. h.
„	Leiſile igal teiſipäewal kell 5.30 min. hom.
„	Puulaitu igal neljapäewal kell 5.30 min. hom.
Puulaiduſt	Haapſaluſſe igal neljapäewal ja laupäewal kell 7 hom.
„	Sõrule igal kesknädala õhtul.
„	Eltermaale igal laupäewal kell 7 hom.
Eltermaalt	Haapſaluſſe igal kesknädalal ja laupäewal kell 10 hom.
„	Taalikule igal teiſipäewa õhtul.
„	Puulaidu igal Reede õhtul.
Taalikult	Haapſaluſſe igal kesknädalal kell 6 hom.
„	Eltermaale igal kesknädalal kell 6 hom.

Sõiduhinnad Haapſaluſt Eltermaale ehk Eltermaalt Haapſaluſſe I kl. 80 kop. II kl. 40 kop. Kõik teiſed ſõiduhinnad on endiſed. 3628

---

a/l. „Sylvia“

ei lähe 16. juunil Hungerburi ja Narwa

Carl F. Gahlnbäck.

Wene Ida-Aasia aurulaewasõidu selts

Balti liin

ſaadab järjekindlalt oma uueſte ehitatud I ja II kl. reiſijate, häſti ſiſſeſeatud ruumidega ja ka III kl. reiſijate ruumiga kiirſõidu aurulaewaſid.

Peterburi:

Iga esmaſp. kell 11 e. l. } a/l. „St. Peterburg“ ja a/l. „Libau“
„ neljap. „ 9 „ „ } I, II ja III kl. reiſijatega.
„ keskn. „ 8 õht. a/l. „Newa“ ja a/l. „Dago“ III kl. reiſijatega

Haapsalu, Kuiwastu, Kuresaarde ja Riiga:

iga keskn. kell 9 hom. } a/l. „St. Peterburg“
iga laup. kell 9 hom. } a/l. „Libau.“

Windawi ja Libawi:

iga teiſipäewal kell 12 lõunal a/l. „Newa“ ja a/l. „Henriette“ III kl. reiſijatega. Reiſijate ja kraami üleſandmiſi wõtawad waſtu

Grünberg ja Ko.

Piimatalituſe-ühiſuſte Keskühiſus

„Estonia“.

toimetab ühiſuſte piimaſaaduſi kõige paremate tingimistega turule. Hinda makſetakſe ſaaduſte laadi järele. Antakſe nõu ja juhatuſt piima-asjanduſe küſimuſtes. Äritunnid: kella 10—2 ja 4—6.

Tallinnas, Gogoli bulwaril nr. 3, „Talu“ toimetuſe ruumides.
Kirjade adr.: Tallinn, poſtkaſt nr. 7. Telegram. adr.: Centrestonia.
Tartus on asjaajajaks „Põllutööleht“ toimetaja J. Mägi.

Kalewikauplus Rudolf Müller,

Pika uul. nr. 10. Ladu wähendamiſe päraſt

wäljamüük palitu ülikonna koſtümi } **riietest.**

Müün Schmirgel wikati **luiskuſid ja lukkuſid** tuntud headuſes.

M. Jacobson,

Uuel turul nr. 92. Eesti teatri kõrwal.

M. J. Sõerde raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupluſe

pesukauba odaw wäljamüük on alganud

Olge ſiis nobedad noored peiud ja wanad herrad nii maal kui linnas, kellel aga krae, maniſti, manſetid, neiude wööſid, ſuk. ehk ſok. jne. puudub ja ärge laske endid ſelleſt heaſt ja odawaſt kaubaſt ilma jääda! Jällemüüjatele ſoowitan ma tõeſte wennalikult ſeda head juhtumiſt oma kaſuks tarwitada, ſeſt niiſuguſt äri on teil wähe leida.

Auſtuſega **M. J. Sõerde,** Suurel Tartu maanteel nr. 10.

Chr. Rotermann Tallinnas.

katusepapiwabrik

ſoowitab iſeäraliſes headuſes odawalt: **katuſe** { pappi igas laiuſes ja pakſuſes, lakk tõrwa ja kitti, papinaelu, jne. jne. jne. jne

Wõtan katuſekatmiſe ja tõrwamiſe waſtutuſe all oma peale.

Eestimaa Käsitööliste Awitamiseselts.

Suur suwepidu,

mis 10. juunil Koplis wihmaſe ilma päraſt pidamata jäi pannakſe pühapäewal 17. juunil endiſe programmi järele toime.

Pidu hak. k. ½2 l. lõpp k. 8 õ.

Piletite hinnad: I pl. 50, II pl. 40, III 30 kop., aiapilet 20 kop. ja kooliaſtele 8 kop. Piletid, mis 10 juunil ſaiwad müüdud, on 17. juunil makſwad. 3621

Tallinna Eesti Käſitööliſte Awitamiſeſelts.

Pühapäewal 17. juunil 1912. aastal.

Lõbuſõit Rannamõiſa aurul. „Wirumaa“.

Äraſõit kell 9 homm. Tagaſitulek Rannamõiſaſt kell ½9 õhtul.

Piletid: edaſi-tagaſi ſeltſi liikmed ja nende naisterahwad 50 kop. ja wõerad 75 kop. Piletite eelmüük „Estonias“ ja nimelt kuni neljapäewa õhtuni ainult ſeltſi liikmetele ja peale ſeda aega ka wõerastele. 3617

Kontsertaias Kadrintalis

Kontsert,

neljapäewal 14. juunil kella 8—12 õht. kapellmeiſter hr. Ad. Kruppi juhatuſel. Siſſeminek 15 kop., lapſed prii. Ainult hea ilmaga on muuſika. Iga päew lõunaſöögid kodus ja wälja wiia.

Dr. Bruno Schwarz,

(eestlane). Wäljamaalt tagaſi tulnud, wõtan jälle haigeid waſtu, Peterburis, Nikolajewski uul. 29, telefon 551—78. Spetſialiſt: were, närwi- ja muſklihaigete jaoks. Arſtimine elektro-magneti wäe wõimul, kuulſa Mülleri-zürichis „Salus“ methodi järele. 3162

Reiſin

laupäewal 16 juunil neljaks nädalaks ära. Dr. Ed. Soonets

Hambaarst D. Gutmann,

Nunne uul. Hotel „Royal“ kõrwal. Plombid 50 k., wäljatõmbamine 50k. ja kunſthambad 1 r. Waſtuwõtmine k.10—1 ja 3—7. 3217

Dr. Goromulinsky.

Naiste- ja laſtehaiguſed. Waſtuwõtm. igapäew kella 4—6. Pika uul. nr. 47, telef. 646.

Dr. J. Israelsohn.

Wõtan kõikſugu haigeid, iſeäranis naha- ja ſuguhaigeid (ſüfilis ja haawahaigeid) waſtu. Kõnetunnid iga päew kella 9—11 e. l. ja 7—9 õht. Suurel Tartu maant. 4, k. 3. 211

Peterburi ülikooli juures olewate kõrg. naiſter. kurſ. üliõpil. Tallinna oſakond ſoowitab

wilunud ettewalmistajaid

kõigis era-õpeainetes, ſiia ja äraſõitmiſeks. Tehtakſe tõlkeid ja ümberkirjutuſi. Igapäew kirjal. ehk iſiklikult kella 3—4. Medwedjewi uul. nr. 23, k. 4, küſida üliõpilaſtelt.

Talukohtadeks tükeldatud

mõis

Mihnewo on Tweri kubermangus Beshetski kreiſis müüa. 889 deſſ. ehit ja põletispuudemetſa ja heinamaad. Makſmine jaokaupa. Metſa ſaaduſt wõib jõge mööda alla laſta. Linnaga kiwitee läbi ühendatud. Adr.: Тверь Михнево Фаддѣеву.

Leiwa hinnad

12. juuniſt 1912. a. jällemüüjatele:

10 n. jämedat leiba	26 k.
10 n. peenleiba	44 k.
10 n. ſepikut	44 k.
10 n. ſaia I ſort 70 kop. II ſort	54 k.

3609 H. Jant

Annan odawalt tundiſid

ja walmiſtan ka järeleksamiteks. Kaupmehe uul. nr. 29, k. 4 rääkida k. 10—11. e. l. ja 5—8 õhtul. 3601

Üliõpilane annab odawalt

tundisid

ja walmiſtab järel- ja ſiſſeaſtumiſe eksam. Söörenſi uul. 5, krt. 9. kell 11—1 ja 6—7. 3616

Üliõpilane filolog annab

tundisid

Tallinnas ja ſelle ümbruſes Raua uul. nr. 14, k. 8. 3597

---

26. Tallinna matmisekassa

liikmeid palutakſe rutuliſelt

raha järele tulla

Falkpargi uul. nr. 5, krt. 7, k. 8—9 õ.

Pühap. 17. juunil ſ. a. kell 3 p. l. on põllu- ja metſa heina

wäljapakkumine

Karja külas Reinul (Keila jaamaſt 6 wersta.) 3636

:: I-ne Tallinna ::
hambakliinik
Wiru uul. 7, Nikolai majas.

Habemeajajat

abiliſeks on tarwis S. Tartu m. nr. 52. 3623

Töölist tarwis

S. Juhkentali uul. nr. 40, (willijat ja wedajat). 3627

Rätsepasellid

laagri töö peale ja neiud, kes pükſi- ja weſtitööd oskawad teha, leiawad teeniſtuſt Rüütli uul. nr. 30, krt. 4. 3637

Rätsepad,

meeſterahwa tööde peale wõiwad aaſta läbi tööd ſaada Willemſoni ja poegade walmisriietekaupluſe töötoas Wiru uul. nr. 13, Tallinnas.

Kaks head

rätsepatöölist

on kohe tarwis. W. Tartu maant. nr. 20, krt. 3. ???

Tislarid

tarwitatakſe kohe üle Peterburi. Ka õpipoiſſa, kes tööd oskawad teha, wõin palga peale tööle wõtta. Teeniſtus hea. Обводный кан. 125, кв. 22, С.-Петерб. В. К. 3632

Palun ſeda iſikut,

kes 11. ſ. k. p. Graniti uul. nr. 16 akna alt kuldkäewõru leidis, ſeda kinnaſamaſſe majaſſe tagaſi tuua krt. 2 iſik on laſtele, kes teda nägema juhtuſiwad tuntud.

Hobune on leitud,

omanik wõib kätte ſaada üle Tallinna, Wiimſis Lubja külas, Waino ſaunas.

Odawalt müüa

kummutid ja peeglid

Uue uul. nr. 34. 3625

Heinalõikus

renditakſe enampakkumiſeteel wälja, Lagedi Sootewahe metſawahi juures, 17. juunil, kell 11 päewal. 3604

Hea wabajookſuga

jalgratas

„Leutner“ on odawalt müüa Uuel turul nr. 12 raamatukaupl.

Kinematografiaparat

on müüa Katuſepapi uul. 17, k. 6.

Grammofon nootidega

müüakſe ärareiſimiſe päraſt odawalt W. Pärnu mnt. nr. 32, k. 7. 3605

Kuiwa lubjaprügi

on ilma hinnata ſaada Poltowoi ſaunas. 3618

Kiwimaja

ja kaks ehituskrunti on müüa S. Tartu mnt. nr. 69, k. 8. 3612

Uus maja

iluſa ehituskrundiga on müüa. Teatuſt ſaab S. Kloostri uul. ſuurpõllumeeſteſeltſi põllutööladu kontoriteenri käeſt hoowi pealt. 3600

Kõiksugu juukſetööd

tehtakſe odawalt ja ſealſamas oſtetakſe wäljakukkunud ja lõigatud juukſeid Wiru uul. nr. 22, krt. 3. pr. Willig. 3603

Häid heinu

müüakſe odawalt Kotſebu uul. nr .5.

Soowitakſe noori, elawaid

rebaſeid

oſta, üle Kabala jaama, Alwi mõiſas. Mõiſawalitſus. 3599

Wäike korter

hobuſemehele wäljaüürida Nairi uul. nr. 5, wagaſe perekonnale. 3592

Wana kaubakoht müüa: Maja ja muud hooned (kauba tarwis) (подъ торговлю разн. товарами и постоя. дворъ безъ крѣпк. напитковъ Почт. ст. Чирковицы. Нарвскій трактъ) Ямбургскаго уѣзда С.-Пб. губ. 3590

Wihmakuued,

wihmawarjud ja kaloſſid kõige odawama hinnaga ſoowitab

A. Gobowitſh
Wiru uul. nr. 7.

Naisterahwa

ſuwekübaraid

müün alandatud hindadega. Teen kantud kübaraid uueſte ümber. Falkpargi ja Altmanni uul. nurgal nr. 16.

A. Mespak.

Pilt ilus

nägu, walge, rõõſk nagu noorukes kunagi, meeldib kõigile. Proviſor Hans Saati Bortimol-ſeep kaotab wiſtrikud, tedretähed, winnid, kolbaſed plekid, bigistamiſt ja on teisteſt ſeepideſt palju ette. Küſige nimelt Proviſor Hans Saati Bortimol-ſeepi ja waatke, et igal tükil nimi „Hans Saat“ ja „riigikull“ peal on; ilma nendeta on ſeep wõltſitud. Apteekis, rohukaupluſes, poodis 20 k. tükk.

Honorrei (tripperi) waſtu kõige uuem abinõu — Salo

„Pitſhilin“

mõjub kiirelt ja põhjalikult ja arſtide otſuſe järele arwatakſe kõiſiſeks abinõuks. Tarwitamiſejuhatus karbi peal. Üksnes metalliſt karpides — 1 rbl. ja 1 r. 80 k. karp. Sama heaſti mõjub ka terawja kroonikaliſte haiguſte korral ja lühikeſe aja jookſul lõpetab kõige kangema jookſmiſe. Ladu: Peterburis, Разъѣзжая ул. № 7, B. Kohnheimi apteekis. Kätte ſaadetakſe pealepandud makſuga. Saatmiſekulud poſti-tariſi järel. Saada apteegites, ſuuremal arwul apteegi ladudes.

Akna klaasi, pildiraami liistusi ja peegliklaasi soowitab odawalt Joh. Lindemann, [illegible] uul. nr. 8.

Alex. Jurich,

kunstpäewapiltnik, Pika uul. 49
Suurendused imeodawalt ja hästi
Postkaardid á 10 kop.

Tapetisid, ſeinapappi ja naelu ſoowitab odawa hinnaga Kopli uul. Kopijowſki m. nr. 2. **M. Rank.**

Kõiksugu palkisi ja laudasi,
naelu,
ehitustakku,
turbapuru,
puutõrwa,
katusetõrwa,
katuselakki,
katusepappi,
seinapappi,
papinaelu,
krohwimise gipsi,
teliskiwa,
I Rootsi schamott kiwa,
kasesüsi,
kuusesüsi,
aknaklaasi

ſoowitab kõige odawamalt

Markel M. Makarow.

Wabajooksuga jalgratas

on odawalt müüa W. Kalamaja uul. 25, k. 13. 3587

Ostke ainult

Amerika „Milwankee“ ja Rootsimaa „Schwezia“

niidu-, lõikuse- ja riisumise-

masinaid,

ſeſt need on üleilma kõige paremad ja Tallinnas kõigiſt teiſteſt odawamad. Tagawarajaod alati ſaadawal.

Tallinna Eesti Majanduseühisus,
Wiruwärawa puiesteel nr. 19, teatri wastas.

Kõige parem naftamotor

Bolinder.

Wähem naftatarwitus, kindel käik, tõrkumiſi ei tule ette Weski wärkiſid ja kunſt weskikiwi materjali.

Motoriſi jalgrataste jaoks

Hinnakirjad ja eelarwed hinnata.

P. Saretok.

Walgas ja Wõrus.

Kõige täielikum

näitemängude nimekiri,

tegelaste nimede, näitelawade ſiſſeſeade, mängu ſiſuſeletuſega jne. (116+XVI lhk. piltidega) on ilmunud ja ſaadetakſe ſoowijatele 10 k. margi waſtu kätte. Adr.: Феллинъ, H. Leoke. 3227

Tähtis Riia eestlastele.

Soowitan kõikſugu naiſterahwaſte ja laſte kübaraid, kõige uuema moodi järele. Wõtan tellimiſi igaſuguſte mooditööde peale waſtu. Karneerin, peſen ja wormin ka wanu kübaraid uueſte ümber. Hinnad odawad ja waſtutulek lahke. Riias, Сиротская 7, Aupaklik. O. Pumbo Hagensbergi turu ligidal.

Aug. Sackaria kauplus

Tallinnas, S. Karja uul. 20

müüb wäga odawa hinnaga wäljamaa paremateſt wabrikuteſt grammofoniſid, grammofoni jaguſid, iſe kokkupanemiſeks, grammofoni nootiſid (plated). Õmblusmaſinaid, jalgrattaid ja nende jaguſid, päewapilditegemiſe kameraid ja piltide walmiſtamiſeks kõikſugu materjali. Ka järem. kuuwiiſionwõimalik.

Kirjalikud tellimised toimetatakse ausaste.

Naftamotorite „Baltica“

:: hinnakiri: ::

P. S.	Rbl.
10	1100
5	600
4	550
3	500
1½	300

3495

Järel küſida inſhener W. Sanderilt, Tartus Pihlwa uul nr. 1a.

Ilmus trükiſt Shaw B.

„Wõitmata abielu“

hind 75 kop. E. K. Ü. „Postimees“ Tartus.

Kaubatarwitajate-ühisuste jaoks

olen eeſtikeelſeid müügiſedeli (tſheki) raamatud trükkinud.
:: Palutakſe hinda järele küſida. ::

Nõudke ainult LYRA wabriku

pliiatsid,

:: need on paremad kui Faberi omad. ::

Odawat pergament-paberit, 5-naelalised rullid, müüb G. Pihlaka kauplus Tallinnas.

Ilmus trk. uus rmt: „Teed kehaliſele ja waimliſele uueſteſündimiſele

Haigetele,

kes tiiſikuſt, podagrat, reumatismuſt, ſuhkruhaiguſt, wereſoonte lubjanemiſt, kurwameelſuſt, peawalu, uneta olekut, halwatuſt, ſelgroo-üdi kuiwamiſt, jõuetuſt, werewaeſuſt, walgete jookſu, keha tõhnuſt, neuraſtiet, hüſteriat, kroonikaliku bronhiti, ſeedimiſekorratuſt ja ſüdamehaiguſt põewad, kui ka nendele, kes wanaduſe päraſt ehk tüükuſe, ſkarlati, tifter. ſifiliſt põdem. ning ſünnitam. ehk raskete operatſionide järele nõrgad on, ſoowitame D. Kalenitſhenko raamatut: „Teed kehaliſele ja waimliſele uueſteſündimiſele“ lugeda, milleſſe ka 202 arſti järeluurimiſte ja tähelpanemiſte kogu, ſeemnenäärmeteſt walmiſtatud rohu (Sekarowi wedeliku) D. Kalenitſhenko laboratoriumiſt, hea mõju kohta enam kui 400 haige juures mitmeſuguſtes haiguſtes, on ühendatud. Selles raamatus on teaduſlikult ära ſeletatud, et arſtimine „Sperminiga“ ja ſeemnenäärmeteſt walmiſtatud wedelikuga mitte üks ja ſeeſama ei ole, ſeſt et „Spermin“ on ſurnud organide produkt ja ſelles kõik eluſtawad olluſed ka ſurnud on, kuna aga ſeemnenäärmeteſt walmiſtatud ekſtraktis kõik fermentid elawad ja muutmata on.

Raamatu praktilikus oſas on õpetuſed organismuſe kõwendamiſe kohta pſühho-füüſikaliſtude liigutuſte abil (15 jooniſtuſtega) ja umbes 60 retſepti ja eeskirja häſti toitwa toidu walmiſtamiſeks Lamanni järele, täiskaswanutele ja laſtele. Raamat (128 lhk.) ſaadetakſe ilma hinnata (raamatuk. hind 30 kop). Pudelikeſe täis ſeemne-ekſtrakti (Sekarowi wedeliku) 2 r. 50 kop., ſaatmiſekulu (wõib ka järelmakſuga) 1 pudelikeſe täie n. 40 kop., rohkem kui 1 pudel — ſaatmiſekulu ei nõuta. Adreſs: Органотерапевтическая и химическая лабораторія Д. Калениченко, Моск. Козловскій пер. соб. д. № 15, кв. 188.

J. Hollenderi

◆◆ lõhnaõlide- ja seepidewabrik Peterburis. ◆◆

ſoowitab oma ſaaduſi kõigekõrgemas wäärtuſes:

Mandli kreem, tarwitatakſe ſeebi aſemel näo peale, on iſeäranis õrn ja nahka erutaw, tooſi hind: 30 k., 60 k. ja 1 r.

Hollenderi waſelinſeep [illegible] ehk tükk 30 kop.

Kreem Amikos, tedretähnde wiſtrikute ja kollaſte plekkide waſtu näo peal, tooſi hind 1 rbl. 25 kop.

Kõik ülemalnimetatud ſaaduſed on igas apteegis, apteegikaubade, wanni ning lõhnaõlide kaupluſtes ſaadawal, mille oſtmiſe juures aga firmat „J. Hollenderi“ palume meeles pidada, kes oma ſaaduſte kõrge wäärtuſe ja wõrdlemata hea omaduſe eeſt waſtutab.

Ainueſitus prowiſor Kinuneni Eleopati juukſekaswatamiſeõli, eſimene maailmas, oma hea omaduſe ja kauaſe ea pooleſt, on antud lõhnaõlide ja ſeepide walmiſtamiſe wabrikule „I. Голлендеръ“ С.-Петербургъ, Разъѣзжая № 13.

Kaupmeestele

ſoowitan omaſt

manufakturkaupade ladust

wäljaspool wõiſtluſt hindadega kõikſugu nimetatud kaupa. Juhtumiſe kombel terwed partiid kaupa alla wabr. hinna müüa.

Eraostjatele

müün meeſte- ja naiſterahwa peſuriiet linaſt, poolinaſt ja puuwillaſt ainult terwete tükkide wiiſi wabr. (engros) hinnaga.

Aupaklikult

J. Lurie,

Wäike Karja uul. Tallinna Waſt. Kreditühiſuſe majas hoowiſt läbi teiſe korra peal.

Nahk sügeleb hirmsaste!

Kuid maa-aluſe, ſügeliſe ja muud nahahaiged wõiwad endid täieſte kergelt waewaſt peaſta „Olla“ ſalwiga, mis nende haiguſt põhjalikult parandab. See ſalw on tuhandetel inimeſtel kõige raskemad nahahaiguſed ära kaotanud.

„Olla“ ſalw on üks kõige uuemateſt ja paremateſt nahahaiguſe arſtirohtudeſt. Tema mõju on kindel ja kõikumata.

„Olla“ ſalw on uus leidus, mis kiirelt nahaaluſid paraſitiſid tapab ja täitſa nende munakeſed ära häwitab.

Nahahaiged, proowige „Olla“ ſalwi ja teie ſaate peagi kõige raskemateſt nahahaiguſteſt lahti.

1 tuuba (topſi) hind on 2r. Ainukene ladu Wenemaal:

Экономическое Аптекарское Депо, С-Петербургъ, Литейный, 30, отд. 6.

Seewaldi haigemaja

walitſus teatab ſee läbi, et haigete juures käijatel linnas algawa kõhutõbe päraſt keelatud on haigetele mingiſugu toidukraami kaaſa tuua. Keeluſt üleaſtujatele ſaab haigete juures käimine täieſte keelatud.

Gustaw Päsi saapakauplus

Narwa maanteel nr. 21,

ſoowitab ſuures wäljawalikus häid oma tehtud kui ka kuulſamate wabrikute ſaapaid ja kingaſid ſuures wäljawalik. wanadele ja laſtele, iſeäranis häid poiſikeſte kamaſſiſid ſuures wäljawalikus. Pealeſelle: Wene-Ameerika gummikaloſſid, paelaſid, kreemi, gummiplekid jne.

Auſtuſega

Gustaw Päs,

Narwa maanteel nr. 21.

Waſtutaw toimetaja J. Reinthal.
Wäljaandja Eesti Kirjaſtuſe Oſaühiſus „Ühiselu“
Trükitud M. Schifferi, trükikojas Tallinnas.